

Abonamentul:

Pentru monarhie.
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor. $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Focea apare în fie care
Sămbătă.

Unirea

Insertiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oră 12 fil., a treia
oră 10 fil.

Tot ce privește foia,
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirei”
în
Blaș.

Foe bisericescă-politică.

Anul XIII.

Blaș 24 Ianuariu 1903.

Numărul 3.

Cătră P. T. Cetitorii.

Aflându-ne la începutul anului 1903, rugăm călduros pe toți cetitorii noștri, să binevoască a grăbi cu achitarea abonamentelor restante.

Plătitorilor regulați le mulțumim pentru interesul ce ne arată, și îi rogăm a-și renoi abonamentul de timporiu.

Prețul rămâne tot cel de până aci arătat în fruntea foii.

Administrațiunea.

POCĂIȚII.

(=) Ne tinguim zilnic, că moravuri străine ne copleşesc, că pas de pas, tot ce am moștenit bun și frumos de la părinții noștri, îl dăm în schimb, pe neobservate, pentru alte datini și alte credințe, numai pe motivul, că aceste sînt străine.

Ne tinguim constatând influința acésta asupra altora și asupra noastră și ne mîngăiem cu speranța, că în definitiv, pericolul tot nu este încă așa de grav, cîtă vreme moravurile străine inficieză numai pătura cultă a societății noastre, rămânînd poporul nealterat de ele.

Speranța acésta este îndreptățită pînă la un punct ore care, căci tenacitatea poporului, conservatismul, cu care se alipește morțiș de credința și datinele „cu cari s'a pomenit” nu suferă nici o îndoială. Nu este înse adevărat, că tenacitatea acésta n'ar avea marginile ei. Căci ori cît de conservativ ar fi, din firea lui, poporul, este psihologiceste imposibil, să rămână absolut nealterat, de cele, ce se petrec în jurul lui, de învățăturile false, cari îl momesc și-l înlănțue pe neobservate în cătușele lor.

Și mai ales este deadreptul sigură influența acestor false doctrine asupra poporului, cînd acei ce chemați sînt a veghia asupra sôrteii lui, îl lasă în voia întimplării, pradă tuturor falșilor apostoli ai falselor învățăturii.

Știeam, d. e. că secta pocăiților — nazarei, anabapțiști — are

deja de ani de zile adepți în țara noastră, dar prea ne-am încrezut în puterea de rezistență a poporului nostru, prea l'am lăsat de capul lui, încât se pomenim de odată, că secta are deja adicți și în sinul bisericii noastre, și adicți fanatici, cari nu se lasă a fi convniși sau capacitați.

În cei doi numeri din urmă ai „Unirei” din anul trecut, un preot de al nostru zugrăvește în colorii cît se pôte de fidele, o convorbire avută cu un „pocăit” de acestia, convorbire, care ar trebui nu numai cetită de fie care preot al nostru, ci studiată chiar, căci, cum vedem, primejdia a intrat deja și în sinul bisericii noastre, basele credinții poporului încep a se clătina de puterea porților infernului: proximus ardet Ucalegon!

„Pocăiții” nu mai sînt o sectă exotică, despre cari mai ieri alaltăeri ceteam, că profesază credința lor undeva departe prin părțile ungurene, ci au intrat deja în corpul bisericii noastre și, odată ghiata ruptă, cine ne asigură, că vom putea pune stavilă puhoiului, ce ne năpusteste?

Azi numărăm între foștii credincioși „pocăiții”, cari nu vor să știe de preoți, nici de biserică; nu admit de cît patru sacraminte, nu recunosc botezul infantilor și își bat joc de cei ce cred, că mîinile nespălate a popii îi pot spăla. . .

Și secta pocăiților, ca toate sectele eretice, se caracterizează prin o încăpăținare aprôpe fanatică.

Cum s'a putut să pătrundă secta acésta, în șirul credincioșilor noștri? Cum se pôte ca poporul nostru, care a resistat la toate învățăturile false ce au bătut în țara noastră, de astă dată capitulează cel puțin în parte?

Îată cum, o spune însuși „pocăitul” „am fost bolnav mai multă vreme, cînd am cetit sânta Scriptură, unde am văzut atâtea învățături frumoase și bune despre cari în biserică nu mi-a predicat nimenea.”

Îată cum intră lupul, în turma, a cărui păstor dörme. Îată cum învățăturile heretice se strecoră, în lipsa propovăduirii celor adevărate.

Căci sufletul omului cere, cu necesitate alimentul credinții, pe care preoții trebuie să-l subministreze în predică — iar dacă preoții nu își

împlinesc datorința acésta, sufletul totuș trebuie să-și satisfacă ore cum dorul lui de credință. Ast fel se esplică, cum ômenii fără multă carte încep a ceti scriptura, interpretându-o după cum îi taie capul, și ajungînd ast fel la niște concluzii absurde și imposibile.

Să băgăm bine de samă, să ținem cont de istorie și să recunoștem, că lătirea sectelor eretice a fost tot de una în legătură directă cu scoborirea nivelului religios, mai ales în cler.

Îndată ce clerul nu își împlinește datorința de propovăduitor, poporul, care nu pôte trăi fără credință, merge singur înainte, și cum merge fără povăduitor, se împedecă, orbecînd în întunec. . .

Să ne punem deci mîna pe inimă și, dacă ne-am neglijat datorința de predicatori și de luminători ai poporului, să ne reparăm greșala pînă nu-i târziu.

Pericolul e eminent, dar n'a luat încă proporții chiar mari, încât pôte fi suprimat încă în germine.

Căci dacă nu-l suprimăm acum, mai târziu zădarnic am lucra pentru stîrpirea lui, zădarnic am cerca să paralisăm desastrul moral, ce ast fel de secte eretice lasă pe urmele lor funește!

Proiectele militare.

— Se pare că avem să ne așteptăm iarăși la o interesantă trăsătură de șac a politicianilor magiari. În zilele acestea dieta începe discuția asupra proiectelor militare și deja sôrtea acestui proiect de lege începe a fi dubie. Kossuthiștii peste 80 vor face obstrucție și vor zădărnici discuția pînă în Martie, cînd e obiceiul să se termine recrutarea. După cum anunță ziarele din capitală, în tabăra opoziții va intra și o fracțiune din partida guvernamentală, vechii naționaliști, în frunte cu contele Appoy și preș. camerei, care cere ca drepturile limbii magiare să fie validate și în armată. Și o fac acésta, nu intru cît vor să se eșecute egalitatea față de o națiune, ci din punctul lor șovinistic, ca să iese din nou la suprafață suveronitatea de stat magiar. Și nu o cer de dragul egalei îndreptățiri, ci pentru ca să ocupe o poziție în o fortăreță, pînă acum încă tare, și să facă o știrbitură în spiritul unitar al armatei.

Și le va succede, pentru că să prea pôte, că și în cazul acésta, că și în multele altele, guvernul va lucra în conștelegere cu

oposiția, jos instigând și părănd a fi espusă celor mai puternice atacuri, numai pentru ca apoi sus, să pôtă esopera mai ușor concesioni.

Viitorul cel mai apropiat ne va da o nouă dovadă de sinceritatea, de care e în-sufletită partida guvernamentală. Întru apărarea și întărirea monarhiei. Căte fapt ce n-are lipsă de discuție, că atunci când armata va fi condusă nu de disciplină, ci de vederi naționaliste, nu mai pôte stătare ci trebuie să se destrăme.

Pentru „Telegraful.” Cu începutul acestui an, ziarul mitropoliei din Sibiu, întră în al 51 an de la apariția sa. Între multe altele, dorește, ca în următorul jumătate de veac, să se ajungă la o puternică solidaritate națională.

Ne luăm voe a profeti noi „Telegrafului”, că solidaritatea acesta nu se va ajunge, până atunci, până când din inima conducătorilor săi, nu va fi total estirpată ura confesională și disprețul față de tot ce e unit.

Constatăm, că „Telegraful”, acum când se plécă spre bătrânețe, e dispus să publice cele mai netemeinice și absurde afirmațiuni, numai să fie îndreptate în contra noastră. Spiritul lui Fotie a reintinerit la organul din Sibiu.

Cine face turburare între frați? Aud!

Correspondințe.

DE LA LUGOȘ.

Lugoș a 2-a zi de Crăciun.

Serbătorile Născerei Mântuitorului Lumii le-am petrecut în Lugoș, în pace și cu solemnitatea cuvenită.

În sara de ajun, după datina străbună, prunci și fetițe nevinovate, juni și bărbați, vesteau în toate părțile Născerea pruncului nevinovat.

În biserica catedrală, în ziua primă a celebrat Ilustritatea Sa Dr. Demetriu Radu, vrednicul episcop al Lugoșului, cu asistența clerului gremial; sub sfânta Liturgie Ilustritatea Sa cu elocvența-i cunoscută a predicat foarte înafletit despre pacea și bună înțelegerea ce a adus-o Născerea Mântuitorului pe pământ.

Biserica catedrală destul de spațioasă, era îndesuită de popor, asupra căruia cuvântarea monumentală a făcut o escelentă impresiune, ce nu e de mirat, căci și Ilustrul cuvântător era peste măsură pătros și exaltat de dragostea dumnezească, pacea și bună înțelegerea despre cari vorbea.

În a doua zi, a celebrat membrii Veneratului Capitul, împreună cu ceilalți membrii ai clerului gremial. Sub sfânta Liturgie protopopul și parochul M. On. George Popovici, prin o introducere acomodată a publicat de pe catedră apelul emanat cu auctorizarea Prea Vener. Consistor Mitropolitan Nr. 1166—1902 pentru „Masa studenților” de la școlile din Blaș, și a îndemnat poporul să contribuie la colecta deschisă în favorul acelui fond. Mercuri în ziua anului nou primului tas va circula spre acest scop. Tot atunci a publicat și circularul către clerul diecesan despre Cassa regnicolară, înființată de Înaltul Minister

de agricultură, pentru ajutorarea lucrătorilor și a servitorilor. — Asupra măestrilor și economilor noștri, a făcut bună impresiune acest cercular, și deja în număr considerabil să și interesă și au început a se înscrie la acest fond.

La 1 oră d. a. Ilustritatea Sa a dat un prânz festiv, întrunind la masă peste 50 persoane dintre fruntașii și inteligența română din loc fără deosebire de confesiune. În toastul ridicat, Ilustritatea Sa în cuvinte dulci și solemne, vestesce pacea și bună înțelegerea, și cu inimă doioasă, poftesce tuturor Serbători fericite.

În numele mai multora îi dorim Înaltului Stăpân, asemenea „Serbători fericite” și la „Mulți ani!”

Unul pentru mulți.

DIN TRACTUL CLUJULUI.

(Aghireș. — Cluș. — Cluș-Mănăstur. — Feneșul-săsesc. — Topa-Sân-Craiu.)

Anul nou 1903.

Harnicele femei române gr-cat. din Aghireș în 9 Ianuar n. 1903. au înființat reuniunea bisericească „Altarii” pentru înfrumășarea bisericii și pentru desrobirea diu sclăvia indiferenței față de cele bune și pentru conducerea lui pe căile virtuților creștinesci, cetățânesci și românesci. Cât de mare a fost lipsa înființării acestei reuniuni, s'a arătat prin prezența poporului, care literalmente a umplut spațioasa sală de propunere a școlii de acolo, iar voința și dorința poporului, de a realiza scopul reuniunii, s'a manifestat prin faptul, că numai de membri fondatori și pe viață, afară de cei ordinari, ajutători și binefăcători s'au înscris peste 30. — Comitetul reuniunii s'a constituit sub presiunea d-nei Elena Mihalea n. Pop, soția preotului de acolo.

Tot atunci a hotărât adunarea parochială de acolo organizarea școlii repetiționale economice.

Reuniunea „St. Maria” a femeilor gr. cat. din Cluș, care nici un an nu numără din existența sa, sub presiunea înțeleptei d-nee v. Ana Pop n. de Leményi a decis aranjarea unei serbări de Crăciun pentru copiii săraci. Hotărârea a satisfăcut în moduri cel mai demn de laudă. Poporul a răspuns apelului lansat de reuniune și din contribuțiile lui benevole comitetul reun. în 6 Ian. n. după celebrarea sfintei liturgii a fost în plăcuta poziția de a procura bucurii ceresci la zeci de copii desculți, goți și cu capetele descoperite.

Serbarea a decurs în următorul mod: „Împărate ceresc” cântat de elevii școlii confesional; vorbirea parochului, Dr. E. Dăianu; distribuția darurilor; mulțumita unei copile de școlă; o colindă cântată de școlari sub conducerea învățătorului Mureșan și vorbirea de închiare a prezentei reuniunii, care ca și vorbirea parochului a fost frumoasă atât ca materie, cât și ca formă. Prezenți la serbare au fost preoții, curatorul primar Leontin Pop și d-nea, Dăora Ana Pop, Dăorele Podobă, V. Podobă Bașota, etc.

Reuniunea „Sta-Ana” din Cluș-Mănăstur, ce se află sub conducerea

dăorei Cornelia Pop, a făcut dar de serbători bisericești un rind complet de ornate bisericești pentru preot.

Poporul gr. cat. din Feneșul-săsesc care în cești 2 ani din urmă, prin ridicarea pompoșei școle, prin cumpărarea caselor parochiale domnești și în centrul comunei, prin sistemizarea postului de învățător secundar, contribuind din repartițiune peste 10.000 cor. s'a arătat brav — în 4 Ianuar n. a dat un splendid testimoniu, că el nu se îndestulesce numai cu ziduri, garduri, ci voiesce, ca din acelea să resară lumină și bunăstare și jertfele lor să fie rodnice. Sîmțămintele inimii și luminata lui gândire s'a manifestat prin faptul, că au înființat o agentură a „Astreii” împreună cu bibliotecă, la care au și gazete în număr de 10. Agentura stă sub conducerea preotului Emiliu Pop.

Poporul din Topa-Sân-Craiu, știind, în zilele trecute, că vor avea oșpeți pe „pocăiți”, au învățat câți-va foia din „Unirea” despre secta acesta și au dat la dispută cu ei. „Pocăiții” au rămas zdrobiți și rușinați.

Laudă se cuvine tuturor: poporului și conducătorilor.

Manase.

FAPTE VREDNICE.

— De la riul Almașului-mare 15 Ian.

Faptele vrednice sînt tot de una cu recunoștință a se lauda. Cu deosebire cei ce tînde mână de ajutor celui lipsit în ale culturii, face îndoit merit. Adecă, atât individului, cât și neamului, din care face parte.

Așa stimatul comitet al institutului de credit „Vlădeasa” din B. Huedin cunoscînd lipsa de cărți școlare, prin comunele din jurul Huedinului, la inițiativa vrednicului său președinte, P. St. dn. Ioan Pop, protopop în Morlaca, și de astă dată a bine voit, din plusul institutului a dăruit pentru școlarii mai miseri, din comuna Almașului-mare, 50 exemplare, felurite cărți școlare, procurate de la tipografia arhidieceșană din Blaș. După cum știu și alte multe comune au fost împărțite de acest marinos dar.

În semn de recunoștință, în numele părinților a căror fi, cu bucurie s'au împărțit de această marinosă bine facere, aduc ferbinte mulțumită: atât stimatului comitet al sus numitului institut, cât și mai virtos P. St. dn. președinte, care cu totă ocaziunea își adauge merite, pentru popor în celea culturale. Fapte demne de imitat!

E. Mocean,
docente în Almașul-m

„An nou fericit!”

Pentru rescumperarea felicitărilor de anul nou, au contribuit la fondul subsidiar al preoților:

Max. Recean, Valda-Recea	3 cor.
Dr. Elie Dăianu, Cluș	5 „
Iosif Orga, Jibău	2 „
Ioan Boeriu, Lechința	5 „
Suma	15 cor.

Iar în favorul „Mesei studenților:“

Dr. Elie Dăianu, Cluj	5 cor.
Bas. Podobă,	10 "
Ioan Bozac. Sâmbotelec	5 "
Dr. Iuliț Maniu, Blaș	10 "
Ioan Trif. K.-Szt.-Márton	2 "
Ioan Pantea. A.-Iulia	4 "
Tiberiș Bredicean. Sibiu	5 "
Dr. Ioan Pop. Orăștie colectat	53 "
George Pop de Băsești	15 "
Ana Adamovici. Bobâlna	20 "
Dr. Aurel Oprea. Orăștie	1 "
Ioan Serbac. Vama	2 "
Ioan Hossu. Milaș	4 "
„Drapelul“ Lugoj, colectă	100 "
Suma	236 cor.

Noutăți.

Întru mărirea lui Dumnezeu Bisericii gr. cat. din Sân-Mărtinul-de-Câmpie, au donat: I. Secherea, un policandru frumos în preț de 28 cor. Crisca Suciș, și fia sa Maria, perdele 14 cor. Pașcu Bota, G. Secherea, Marinca Suciș, și alții pentru chipuri 15 cor. V. Manoilă senior, Ioan Suciș, și alții pentru înfrumșetarea altariului bisericii noue 22.28 cor. Clara Zongor, (rom. cat.) o statuă a Madonei și icone 6 cor. Dl Vasiliș Man, proprietar în loc, străni în preț de 40 cor. C. Morar, a lui Simion, și alții pentru înfrumșetarea potirului 23 cor. tot C Morar, doi tegeri sculptați pentru frontariș 8.40 cor. Veta Baciș, din Mădăraș, o față de masă 3 cor. Ioan Chiorean, și Saveta Belean, câte un sfeșnic de aramă 6 cor. T. Rus, senior un epitrachir 20 cor. Solomica Păpuc, velerii pe potir 6 cor., acum decesul G. Cremene, un prapor negru 24 cor. Maria Lazar, din Ulies o față de masă 8 cor. și Dl N. Balázs, (ev. raf.) economul curții Teleki din loc 6 cor. — Dumnezeu să le respălătescă însușit! Cooperatorul paroch. — Biserica gr. cat. Varviz. a primit în dar mai multe obiecte de preț de la următorii creștincioșii ni: Nicolaș Găfton, cu soția sa Marina Pop un prapor în preț de 16 corone; Mihail Trifan și Eudochia Șipoș, un rind de vestminte bis. în preț de 84 cor. Vasile Mollovan, și fiul său Ioan din Toplița, un rind de vestminte preot. în preț de 70 cor. Ioan Pascu, cu soția și fiul său un rind de ornate bis. în preț de 20 cor. Iuliana Coțfas, n. Lăscu, o cădelniță în preț de 20 cor. Ilie Voda, și soția sa Ana Ciubucă, un prapor negru în preț de 17 cor. 80. fil. Petru Pop, cu soția sa Paraschiva Raita, un rind de vestminte preotești în preț de 80 corone, Emil Pop cu soția sa Ioana Cifu și sócră sa Anisia Cifu din Bilbor, un rind de vestminte bis. în preț de 130 cor. Vasile C. frea I. George cu soția sa Flórea Stoica, și mama sa Irina Stan, din Bilbor, un potir înfrumșet în preț de 100 cor. Stan Pascu, și soția Maria Stan, și Stan Simeon, din Bilbor un rind de vestminte bis. în preț de 80 cor. Dumitru Muscă a lui Filimon, și soția sa Ecaterina Many, un clopot în preț de 350 cor. Frații George, Petru și Vasile Marcu, un rind de vestminte bis. în preț de 50 cor. Ioan Dobrea, paroch în Corbu, a donat 2 sfeșnice mari, 2 tricheriône și 1 tabernacul în preț de 50 cor., toate aceste obiecte sânt lucrute de însuși piosul donator în mod atât de artistic, și colorate așa de frumos în cât formeză o adevărată podobă a bisericii noastre. Primăscă pioșii donatori și pe această cale mulțumite adine simțite, iar Dumnezeu Tatăl îndurării respălătescă-le însușit faptele caritative, cu adevărat creștinesc. Varviz. la 30 Decembre n. 1902. Petru Moldovan; paroch gr. cat.

Din Arhidieceșă. Teodor Pop, paroch în Fildul-de-mijloc, distr. Morlaca, cu ziua de 1 Ian. crt. a fost trecut în statul preoților deficienți. — Vas. B. Muntenescu, paroch în Boziaș, distr. D.-Sân-Mărtin și Gregoriș Nistor, paroch în Soloveștru,

distr. Reghin, au fost permutați unul în locul celuilalt. — Concurs: Cu terminul de 15 Faur n. se escrie concurs pentru completarea parohiei Sânt-Ana-de-Mureș distr. Mureș. Emolumentele sânt: Casă parochială, grădină, edificii economice. Porțiune canonică 17 jug. 829° lectical și venitele stolar. — Până la 10 Faur e deschis concursul la stațiunile învățătoresci din Borza. distr. Dergea și Orda-de-sus. distr. Selaș. Suplicele sânt de a se trimite Oficiilor protopopesci respective.

Din diecesă de Lugoj. În 14 crt. în ziua de anul nou Ilustritatea Sa Dr. Dem. Radu a chirotonit de preot teologul abs. Georgiș Bitea.

Episcopul Aradului. Consistorul Aradului și al Oradei mare, în conțelegere cu Mitropolitul Meșianu, au ales ziua de 12 Faur. n. pdntu îndeplinirea alegerii de Episcop al Aradului.

Avansări în armata comună. Pe ziua de 1 Ianuarie s'au făcut avansările în reserva armatei comune. Între cei avansați la infanterie sânt: Gabriel Simon reg. 62, Ioan Biuleș 81, George Tiffa 62, Ștefan Mezei 82, Roman Lucerna 62, Sebastian Stoica 64, George Telescu 51, Emil Banciș 50, George Demeter 63, Vasile Varga 63, în artilerie: Dr. Sextil Pușcariș reg. 34 de div. Virgil Olariș 36, Ioan Comanic 34, Traian Mihaiș 36. — Cadeti aspiranți de oficeri în infanterie: George Preda 2, Anton Petric 2, Zenovie Gheajă 31, Ioan Balint 64, Ariene Murșianu 31, Matelș Sirlineanu 62, Nicolae Căldărea 31. La vânători: Victor Constantine-cu bat. 28 de vânător. — Următorii suoficeri în rezervă din infanterie și vânători au fost avansați cadeti în rezervă: Nicolae Tamaș 31, Vasile Preșmereanu 64, Iosif Maioreșcu 63, Ilie Belența 31, Vas. Selăgianu 50, Adam Damian 63, Vasile Magda 2, Nerva Oncu 51, Iulian Brașoveanu 51, George Voina 50. În cavalerie: Caiu Pop la reg. 1 Aurel Cirlea 9 de husari. — În artilerie: Remus Cosma 36.

De la soc. de lectură „Petru Maior“ Bpeșta. Societatea de lectură „Petru Maior“ a stud. universitari români din Budapeșta s'au simțit plăcut îndemnată a esprima pe calea această membrilor fundatori, onorari și tuturor sprijinitorilor săi „An nou fericit.“ Pentru comitet: Filip Emil Mihaiș secretar.

Faptă vrednică. Ni se comunică, din parte competentă, că firma Krikl & Schweiger din Viena a dăruit pentru înfrumșetarea capelă gr. cat. din Petrifalău: un potir, stelută, lance, linguriță, disc, cruce de altar, cădelniță și 2 sfeșnice de altar, foarte frumoșe în preț de 200 cor. Faptă se laudă de sine și noi n'avem de cât s'o recomandăm atențiunii cetitorilor nostri, cari doresc a procura paramente sacre. Comandele se pot face și prin noi.

Ziaristic. Cu anul nou înregistrăm următoarele sciri din ziaristica noastră: „Sămănătorul“ a intrat în anul al II. sub direcția unui comitet. — „Revista ilustrată“, din Bistrița împlinind cinci ani, a încetat și în locu-i a apărut: „Revista Bistriței“, având de proprietar-editor pe Dr. Victor Onișor, și redactor răspundător pe G. M. Ungureanu. Noua foie va apărea în fie care Sâmbătă și va ținti în prima linie a lumina poporul și a desțepa în el interes mai viu pentru binele comun. Costă pe an 8 cor. — „Lumina și Adevărul“ se chiamă o nouă foie săptămânală, ce apare sub redacția dlui Ioan Roman, în Săjtény, (com. Cianad) în fie care Duminică. Costă pe an 4 cor. Scopul acestei foi este, să facă cunoscută administrația țării noastre: legile și ordinațiunile date pentru buna ocărmuire și îndreptarea lucrurilor. — „Calicul“ a reapărut la Sibiu, dar nu l'am primit. — „Familia“ dlui Iosif Vulcan a intrat în al 39-lea an al vieții sale. Nr. 1 are în frunte portretul distinsului profesor de la Iași dl

A. D. Xenopol. Dorim venerabilului confrate de la Orade deplină tărre și sănătate întru continuarea activității literare, de un netăgăduit succes, mai ales în părțile bihorene — „Luceafărul“ frumoșă revistă condusă de dl Ales. Ciura, a apărut și ea în an. II. cu o haină nouă. Pagina titulară reprezintă un chip de femeie cu o stea strălucitoare în frunte: simbolul Luceafărului. Recomandăm călduros această revistă literară care se prezintă în un chip neîndatinat la noi.

Masa studenților academici din Cluj a mai primit 100 cor. de la dl Alesiu Pocol de Lozna-mare, proprietar de mine în Baia-mare.

Masa studenților. De Ss. serbători au încurs de la: Maria Pop Grideanu, Comana, „întru amintirea soțului repausat“ cor. 4 iar colecte de la Vas. Tătar, K.-Szt.-Iván, 2 cor. Ofic. paroch. Noul-săs. 9.20. Ioan Hulea, Buia. 7.30. Teod. Abrudan, Cisteiș, 7 cor. Oficiile parochiale din Câmpeni, 33 cor. Necrileșci, 4.20. Valea-Găldiș, 2.30. Ioan Pop, Juclinf. 4 cor. Filip Poșar, Coșlar, 4.92. Art. Codarcea, Turda, 40.46. Laur. Voda, Ormeniș. 90 bani, Teod. Hărșan, Chimitelnic. 19.06. Aug. Boțian, Săcalul-de-pădure. 4.50. Ofic. paroch. Câmpul-lui-Neag, 29.82. Ioan Schiopu, Gintfalău 2 cor. Zach. Graur, Sudrieș. 21.40. Zach Pop, Adria Petru Boțian, Dumbrava, 3.50. Nic. Porea, Basna. 5.10. Ioan Muntean, Veit. 8.34. Dion. Boeriș, Frâna, 6 cor. Io. Botezan, Aghirbiciș, 9.20. Ștef. Sándor, Odorheiș. 15 cor. Ofic. paroch. Deaș, 8.93. Val. Stoian, Ghișasa. 11.20. Ales. Petran, Ciurnena, 8 cor. Jac. Popeneșci, Veneția, 4 cor. Ioan Staicu, Ludoșul-mic. 3 cor. Mihaiș Ilieș, Aiton 10 cor. Ioan Petean, Corpade, 15.50. Teod. Lechințian, Cucerdea. 3 cor. Valer Bugner, Șeica-mică. 5.10. Ioan Moldovan, Cătina, 40 cor. Comuna biser. Copandul-de-Mureș, 3.48. Mihail Găzdac, Poiana-Arieșului. 11 cor. Nicefor Ganga, Secaș. 46.80. Parochia Amașul-mare, 20.22. Babiiș, 4.40. Teodor Sas, Fărău. 12 cor. Teod. Dan, Ciomandru, 3.78. Vas. Sestraș, Cernuc. 5.50. Ioan Brânzeiș, Cingud. 3.50. Ofic. paroch. Petrosaniș, 6.50. At. P. Bologa, Lupeniș. 22 cor. Lud. Luca, Albaulia. 27.15. Dr. Nicolaiș Cioclan, Pecica. 50 cor. Avel Hetea, Micuș. 1 cor. Petru Iacobescu, Vereșmort 7.63. Ioan Olariș Cinciș 5.94. Nic. Solomon, Ludoș, 42 cor. Iuliș Laslo, Szt.-Lőrincz 11 cor. Ștefan Marisș, Șut. 7 cor. Alesiu Bogdan, contr. 10 cor. Ioan Sonea, Seplac. 4 cor. Sim. Petean, Jucl. nobil. 3 cor. Sim. Zehan, Brețe. 9.14. Amos Frâncu, Benic. 11 cor. Gavriș Pop, Măhaciș 24 cor. Petru Ciobotar, Reghinulmag. 9.24. Of. par. Lumperd, 8.70. Ioan I. Deac, Gheja 7.40. Of. par. Lupăia, 1.40. Ios. Socol, Lăscud. 3.10. Teod. Giurgiș, Aruncuta 6.40. Valer Maior, Soroștin 4 cor. Teod. Nagy, Zău 10.50. Of. par. Dileul-rom. 9.64. Of. Par. V. St. Ióna, 4.66.

Avis. La Administrația foil sânt depuse următoarele colecții complete din: „Gazeta Transilvaniei“ pe 1900. 1901 și 1902, „Tribuna“ pe 1901 și 1902 și „Unirea“ pe 1900. 1901 și 1902. Se vind cu un preț convenabil în favorul mesei studenților din Blaș. — Toți Onor. Domni, cari îi s'a espedat numărul de probă din revista „Luceafărul“ — sânt rugăți, la cas. că nu vor să aboneze revista, să ne retrimită numărul de probă, pentru încunjurarea difiențărilor administrative. — la cas contrar se vor considera de abonați. — Bpeșta 12 Ian. 1903. Administrația revistei „Luceafărul.“

Petrecere. Măne în 24 Ian. n. se va ținea în hotelul „Univers“ îndatinatul bal al Reuniunii femeilor române gr. cat. din Blaș.

P A R T E L I T E R A R Ă .

CUM DEVINE CINEVA POPULAR.

(Continuare și fine.)

Din fericire era de față și Patriche, care ca profesor mai bătran și mai pătit s'a recules îndată. Dînsul și propune numai de cât, să se întregescă societatea cel puțin cu un individ și acel unul să fie Gherasim. Dóne motive l'au îndemnat să propună tocmai pe Gherasim. Primul, că acesta locuia foarte aproape, așa zicînd numai în vecini, al doilea, pentru că era convins, că asupra lui Gherasim pot face glume cât de nesărate, după cum îl cunoscea dînsul de pe la gimnas. S'a înșelat înse în motivul al doilea, după cum se va vedea mai apoi.

Dóma cásii înse auzînd numele lui Gherasim s'a împotrivit din respect. După cât îl cunoscea D.-ei, Gherasim era de tot nepotrivit pentru masa lor, căci acela cu stomachul lui nevoieș numai le strică cina. Dar orî câtă cinste și respect aveă comesenii față de dóma cásii, de data acésta aŭ maiorisat'o și îndată aŭ și trimes pe o mică pruncă cu un bilet de invitare la cină.

Gherasim cu fața radiósă, de o parte, că își ajunge idealul, de altă parte năcăjit, că și-l ajunge nu chiar tocmai potrivit, stă și să gîndesce. În urmă tot învinge materia, căci nimerit a zis un vechi filosof grecesc, că „factus est homo ad rodendum.“ Îngrisorat ca și de altă dată, pléca la locul cu norocul. Prezența lui n'a stîrnit o bucurie prea generală. În special dóma cásii l'a măsurat din crescet până în tálpi primindu-l de tot după etichetă. Fără multă zăbavă s'aŭ pus la masă și pe Gherasim l'a făcut să ședă tocmai visavis de dînsa. Să vede, că avea intenția să-l țină sub ochi, ca să se convingă însași, dacă a apretiat bine ori nu talentul gastrologic al lui Gherasim.

Șirul lung al mîncărilor s'a început cu un papricăș de pui, garnisit cu tóte apartinențele posibile, în cât esala un miros ce-ți gádilia nasul într'un mod de tot ireșitabil. Papricășul de pui era o mîncare predilectă a lui Gherasim, când a vedut înse papricășul acesta îi scăpăraŭ ochii, iar gura sta să-l slobódă apă.

Domnul cásii, care ședea tocmai lângă Gherasim, l'a îndemnat din adine să-și scótă cât de mult, căci din darul lui Dumnezeu este destul și speră, că va fi și bine pregătit. Eroul nostru auzînd acestea îndată a priceput situația și a și exploatat'o în modul cuvenit. S'a apucat de mîncare din tótă inima. Dóma cásii îi urmăria cu atențiune tóte mișcărilor și îndată ce a băgat de tamă cu câtă poftă mîncă Gherasim, a început a-și descruata fața, luând atitudine mai simpatică. Pe lângă tótă indispoziția de la început, Gherasim, a isprăvit papricășul până bați în pămîi și când a fost gata a exclamat din adîncul sufletului: admirabilă bucatură, mai mult: superbă, ba chiar regescă! Apoi să mai rógă de un mic repetir. Auzînd acestea dóma cásii

ca electrisată de neasceptatele cuvinte sare de la loc și chiar dumniaei în persoană îi mal sprijinesce încă odată fărîfuria eroului nostru, iar domnul cásii îi șoptesce lui Patriche! „asta-i de ai nostri.“

Gherasim să apucă din nou și mîncă cu atîta gust, cu așa plăcere, în cât cei alaltii óspeți s'aŭ îndemnat din nou și iarăși s'aŭ apucat de papricăș. Când a isprăvit și cu tálterul al doilea, a cerut un păhar de „coarșos,“ pe care la înghițit cu priceperea unui gourmand consumat. Din puiu n'a mai ramas nici o bucatură, ceea ce a fost curat meritul lui Gherasim. În chipul acesta atît cei de casă, cât și óspeții aŭ fost căștigași și eroul nostru s'a simțit mai mare cu un cap, s'a vedut domnul situației.

Speția a dóna aŭ fost nisce prăjituri cu unt și alte morafeturi, altă mîncare predilectă a lui Gherasim. În de tot scurtă vreme a întabulat vre-o patru bucăți cu atîta satisfacție, în cât domnul cásii nu s'a putut reșinea să nu-l închine un toast, în care l' salutată, ca pe un óspe trimis de Dumnezeu, să le îndulcescă traiul vieții, ca pe un mentor al gustului și rafinării gastrologice. Prima, care a ciocnit cu Gherasim, a fost dóma cásii, făcînd deja fața cea mai veselă posibilă.

Patriche, care până atunci se uita la Gherasim, cam peste umăr, socotindu-l de un tiner pe a cărui socotelă poți face glume cu duimul, și-a schimbat tactica. Îi tragea cu ochiul și îi părea bine, că are un coleg așa de brav.

Plésa a treia a fost friptură de gâscă côlea grasă din pasie. Așa picioare varóșe, așa aripă purpurii să tot privesci. Gherasim, și-a scos în trei rînduri lăudându-o mereu, în cât toți óspeții aŭ ajuns la convicția, că o friptură așa de cu gust n'aŭ mai mîncat în viața lor. Domnul cásii fără multă ceremonie prinde pe Gherasim, pe după grumaz și îi aplică o pupăciune așa de puternică, în cât ai fi cređut, că se slobod nisce tréscuri în onórea noului talent acum descoperit.

Cu un cuvînt Gherasim, s'a purtat brav, da brav de tot. Când toți cei de față aŭ declarat, că dînsul nu mai pot înghiți nici o îmbucătură, el mîncă, mîncă mereu, mîncă fără cruțare. Și când pe la mezul noptii se apropie de dóma cásii mai ceréndu-i ceva de îmbucat, acésta așa s'a bucurat de era să-i sară și dînsa în grumaz, declarând, că nici odată n'a mai vedut un tiner așa de draguț, ca dînsul și că regretă din inimă, că până acum l'a cunoscut numai iacă așa.

În ziua următoare s'a lățit vestea despre talentul lui Gherasim, cum să lătesce vestea unui scandal sdravén — cu ințala vîntului. O dóma spunea la cealaltă, ce tiner de trebă e Gherasim, cu câtă poftă scie să mînânce, cât de discret scie face apretierea bucatelor servite.

În ziua a treia deja se bătea după Gherasim. L'aŭ declarat de óspele cel mai bine venit și nu se ținea un prânz, nu o cină mai de dăi Dóme, la care amic

Gherasim, să nu fi fost oficios. Unde apărea Gherasim, tóte erau gustóșe, tóte să pe-treceău până la ultima sfărmitură. Așa era de la modă eroul nostru, în cât de la o vreme trebuia să porțe protocol despre invitările primite, căci alt cum se încurca.

E lucru de sine înțeles, că în chipul acesta a devenit omul cel mai popular. Patriche, ca pe cum amintii, la început se uita cam peste umer la Gherasim, în timpul din urmă să plimba cu el pe stradă braț la braț și era fâlos pe treba aceea, că în câte-va rînduri l'aŭ rugat pe el, să se întrepună la Gherasim pentru a primio invitare saŭ alta.

La o jumătate de an după prima cină oficiosă se întâlnește Gherasim, cu un coleg al său mai înaintat în vristă, care oprindul-l în drum ast fel îl agrăesce cam năcăjit:

Spune-mi tinere, cam ai devenit Dta așa de popular și atît de respectat în așa scurtă vreme. Uite, eŭ, care de atîta timp lucru în agrul cam sterp al literaturii noastre, eŭ, care am scris de la gramatică până la storia literaturii tóte manualele de limba română și pe cum însuși scii, destul de bine, căci manualele mele sînt introduse în tóte gimnasiile romănesce din patrie, eŭ, zic, care atîta m'am trudit, m'am ales aproape cu nimica. Adevérat, că istoria literaturii scrisă de mine a obținut mențiune onorifică din partea Academiei, ba am fost propus și demembru corespondent în secția literară a Asociațiunii, dar ce sînt tóte acestea pe lângă vaza, ce o ai Dta în orășelul nostru. Spune-mi te rog, cum se pot tóte acestea?!

Gherasim îi răspunde cu tot respectul cuvenit, că dînsul nu face alta de cât: mîncă bea și curtează.

Meritosul profesor, bine înțeles, n'a priceput rostul acestor cuvinte, căci dînsul deja cam de mulțigor a trecut peste măruntășuri de calibrul acestora. E fapt înse, că Gherasim, a spus curatul adevér. Azi el e eroul zilei. Spre dînsul sînt ațintite privirile tuturor mamelor, cari aŭ fete de mărît! Ce să le faei, pricep și dînșele, că Gherasim e om cu poziție socială destul de cinstită, căci de câte-va luni e denumit de profesor ordinar definitiv, e un prunc bine făcut, cu manieri de societate și apoi ce mai poți pretinde de la un tiner. În zilele trecute am auzit, că ar fi fidanțat și după cum să șoptesce, o nimeresce foarte bine, căci fitórea-i este din familie bună, are școlă superióră, e dragălașă, ba chiar frumósă și ce e mai mult, poșede o zeatre respectabilă. La o așa păreche cum nu le-ași dori și eŭ o fericire desevîrșită.

Să le dete Dumnezeu!!

C. M.

Istorióră de Crăciun.

De Theodor Berthold.

(Continuare și fine.)

„Pentru că în asta sară“, zise mătușa Gebharda dureros, tóte s'au conjurat în potriua mea, ca să-mi conturbe sara mea de Crăciun, și cugetul meu întristat, — cu acesta se sculă și începu a merge prin odaie în sus și jos „și în fine vii și tu Felicitas, să îmi predici morala.“ — Și în momentul următor tăcu mătușa, eă observai cum plecându-se ridicase un obiect întunecos de la pământ.

Era un portmoneu de piele — mai mult vechiu ca nou. În mijlocul feței prime era în formă ovală o brodărie cu perle albastre. Mătușa Gebharda privi și esamină cu atențiune micul obiect îl desfăcu, — și observă în internul lui o ramură de brad uscată, póte vre-o suvenir din patrie, și apoi și o scrisóre. — Un fior și un tremurat convulsiv trecu peste întreg corpul mătușii.

Portmoneul sãmăna așa de mult cu acela, care în anul trecut, în sara de Crăciun îl dăruise dînsa fiului ei iubit. O mică deosebire era acuma, să afla sub decorația de perle scris cu cernelă. — „Iubitului meu A. L. de la F. Z.“! atunci desfăcu mătușa cu un fel de iritație scrisórea și în clipita următoare se auzi un țipăt dureros.

„O! Dumnezeule! Eă singurã am scris acésta scrisóre, — aici e titlul „Scumpul meu Franz“! portmoneul este al lui — Cum a venit străinul în posesiunea lui? Să fie fost acela un tâlhar? un ucigaș?! „Nu se póte mătușe. Franz a scris cu mâna lui proprie „Iubitului meu A. L.“ — Prin urmare străinul este sigur vre un pretin al lui.“ — „Atunci el putea să-mi spună ceva scire despre fiul meu,“ zise mătușa cu voce nădușită de durere. — „Dómne, Dómne; óre unde s'a dus?“ — „Felicitas, n'ai vădút tu în ce parte a apucat?“ — „Cu greú cred că să-l mai putem afla în asta sară“ — răspunsei eă, „póte să fi aflat undeva vre un adăpost. În acéstã nópte sfintã îndurarea și mila lui Dumnezeú e indoitã, pentru cei săraci și nefericiți. Mătușe, buna mea mătușe nu fi dar așa de neliniscitã, uitã, privește cerul cu miliardele de steluțe strălucitóre, nu-ți pare ca și când s'ar cobori ingerii din cer, ca odinórá peste micul locaș din Viflain cãntãnd imnul ceresc: „Mãrire întru cei de sus lui Dumnezeú, și pe pãmînt pace între ómenii bunã voire!“! Așa vorbeam eă — și singurã nu me înțelegeam de unde am luat aceste cuvinte, pentru că în internul meu, simțam o fricã grozavã, și inima mea palpita vehement sub impresia unei gróze, ce aveam față de mătușa Gebharda.

La dorința mătușii eșirãm afarã în curte, și prin apropierea ușei de la stradã, privirãm în jur, ascultam în tóte părțile — nu cumva s'ar simți undeva un semn, ce ar trada prezența străinului. Nimic, nimic, jur de jur, numai gerul noptii ghețose și bolta ceriului decoratã cu mii de stele strălucitóre, cari păreau a lui cu mult mai luminóse, ca de alte dãți.

„Pst! tací!“ acuma părea a se auzi ceva sgomot, ce venea din spre partea contrarã a curții, — atunci vėdúrãm figura unui tiner înalt și subțirel — și la razele lunii să vedea lucind pe vesmintul lui nasturi mari

de aramã. Sã fie óre străinul? acuma deja mult doritul străin? Nu — era un altul — pentru că pașii acestui erau mai curajosi, intrarea lui pe ușa mai sigurã, avea și ceva încãlțãminte mai bunã în picioare, și o cãciulã pe cap.

Pline de curiositate așteptam apropierea lui. Acuma era deja așa de aproape de îl puteam privi în ochi. La moment îmbrãtoșa pe mătușa cu ambele mâni, și să auzi singurul cuvint „mamã!“ — „Franz“ — Franz — fiul meu, iubitul meu“ zise mama în momentul dulceti revederi, și strinsã cu drag la sine pe unicul ei tesaur, copilul reintors întreg și sãnãtos. „Aici e și Felicitas zise mama, dupã ce în fine trecu emoțiunea primului moment. „Bine te-am găsit iubitã verișórá“ strigã Franz „A, ce lucru prost pe acolo, prin Rusia! A dóua órá sigur nu ași mai fi scãpãt cu viétã! Și nici nu vė surprinde, cã sum într'o îmbrãcãminte așa cinstitã? Am avut în Tilsit ocașie de mi le schimba.“ În fine conduserãm pe reafatul ca într'un triumf în odaie, unde ocupã loc la mãsuta de teea.

Sã fi vėdút acum cu ce poftã gusta sermanul nostru cãlãtor din tóte bucatele, — pentru că era de mult, de când el nu mai ședuse, la o masã regulatã. Emoționatã pãnã la lacrimi privirãm cum mânca și cum bea. Mie îmi părea ca și cum din când în când o umbrã ușórá se lãsa, și trecea peste fața mătușei. La fie care mișcare, ce se auzia de pe afarã, dacã vre-o pasere de nópte își cãuta adãpost și scut sub streșina casei nóstre, fața ei palidã și îngrijatã se întorcea spre fereastrã și asculta cu atențiune încordatã „ce este?“! Aștepta óre dînsa să auzã pașii străinului? pe carele îl alungã din pragul seú?! Dînsa, care în asta sarã sfintitã, era așa de bogat rėsplãtitã! Pentru că străinul încã avea o dulce mamã. . .

Franz nu avea nici ideie, cã cełșã petrece în inima mamei sale. Dupã ce își potoli fómnea și setea, începu a istorisi despre resbel, și despre înfricoșata catastrofã din orașul „Smolensk“ ce să topi în flacãri, despre teribilul atac la „Borodino“ unde vederea cadavrelor morților te înfiora, despre intrarea în Moscva, sublima capitalã a „Țarilor“, cu cupola bisericilor aurite, ne descrisã arderea capitalei, pe care ruși, înșiși au aprins-o, pentru de-a lipsi pe francezii de cuartire contra Iernei, și în fine ne istorisi reintórcerea lor, care în scurt deveni una dintre celea mai înfiorãtóre, prin gerul Iernei, zãpada grosavã, și fómnea ce fi tortura mai mult. Pe urmã sosirã la trecerea peste riul „Berezina“ unde prin imbulzala tumultului mii de ómenii își aflarã o mórte grozavã, pe când din vecinãtatea unei înãlțimi muscalii îi bombardau cu artileria lor. „Și eă“ zisã Franz „mė aflam în 28 Novembre în mijlocul celor ce treceãu podul, care juca cu noi, mai mult împins, mánat, și dus de alții de cãt mergend, picioarele mele treceãu peste corpuri de ómenii și animale; de odatã, involuntar, pãșind peste nasul unui cal, ce sforãia, simți cum piciorul meu alunecã, o clipitã încã, și eram jos, împreunã cu alții, cari cădeaú ca snopii. În momentul acesta critic, când cu repezimea fulgerului îmi trecu prin minte un remas bun de la totul, ce mẽ lega de lumea acésta, cu viétã ei plinã de miserii, nu sciú cum me prinsei de gulerul unei mantale cu colórea albastrã. Purtãtorul acelei mantale un bãrbat robust nalt și

curajos, avea o cnutã în mâna dreaptã, prin prin care cerca a-și face drum spre a ajunge înainte. Am să rãmân acãtat de omul acesta, îmi ziceam eă singur, sau mai bine zis mẽ țineam de gulerul mantalei, ce îmi părea ca și un prețios clenodiu, pe care nu l'ași fi schimbat cu nimic în lume, așa mergeam tñrit de conducãtorul meu, în tóte părțile. De mai multe ori se încercase a mẽ scutura de la sine, înse eă mẽ încleștasem așa de tare, de tótã încercarea lui era zãdarnicã.

Ast fel m'i-a succes, a isbuti, și a trece norocos podul de pe carele sute și mii cãdura în apã rece a riului Berezina, ce avea 20 de grade. Și ajungend la mal — și privind în fața salvatoriului meu — pe cine recunoscú-i în el?! Pe iubitul meu prietin și patriot „Alexandru Lindow“. Din momentul acesta nu ne mai deslipirãm unul de lângã altul — așa treceam prin zãpadã și ghiatã împreunã, și eă am fost așa de fericit a-i putea servi înderépt marele serviciú ce m'i-a fãcut. Alexandru suferea de dureri la picioare — în cãt numai cu greú putea înainta, atunci eă îi eram scut și conducãtorii. Cu amar regret îmi aduc aminte de nóptea, când muscalii pe neașteptate ne atacarã la „Vilua“ — atunci ne-am pierdut unul de altul și mai mult nu l'am mai vėdút. O! de a-și sci eă ce s'a ales de el?! De a-și sci măcar, cã el mai trăiesce, — atunci m'i-ar părea momentele dulceti revederi, ce le serbãm acuma, mai sublime, și mai prețioșe. „Vai, cum a-și mai putea eă mulțumi salvatoriului tãu când ar fi în mijlocul nostru,“ zise mama lui Franz, da, el îmi va fi tot de una scump inimei mele. În ideia de a-și aprinde o țigarã — o plăcere ce de mult nu o mai gustase, — să sculã Franz și merse în direcția unde scia el cã staú chibritele la o mãsutã micã.

„Dumnezeule mare! cum vine acest obiect aici!“ strigã el ținind portmoneul cu brodãrie în mână! — „Cu puțin înainte a fost un om aici, — un vagabund — rėspunse mama cu un fel de șialã și în vócea ei era ceva penibil — și el strãbãtu pãnã aici în odaie, sigur atunci o va fi pierdut. Înbrãcãminte lui era sdrãntãrósã, de sigur cã a fost un deserteur, — picioarele lui erau înfășurate, în legãturi, pãpucci nici nu avea, cu o barbã blondã, sãlbãtãcitã, — aceluí om i-am arėtat eă astãđi ușa.

„O mamã, mamã!“ strigã Franz plin de mãchnire, — „atunci tu ai dat afarã pe salvatoriul vieții mele.“ „Eă singur i-am donat lui Alexandru portmoneul spre amintirea trecerii pe riul „Berezina“. — Privește, — aici am scris eă cu sãngele meu propriú ce îmi curgea dintr'o ranã, ce m'i-a cauzat landja unui „Cazac“ numele nostru. „Iubitului meu A. L. de la F. Z.“ care însemnã „Iubitului meu „Alexandru Lindow de la Franz Zedlitz“. Și eă sciú cu siguranțã cã prietinul meu nu s'a despãrțit nici când de acest portmoneu. — El are un suflet și o inimã sincerã. Și tu îmi spuí cã străinul de astãđi a avut o barbã lungã blondã. — Da mamã, el a fost Alexandru Lindow“. — Dar cum ai putut tu fi așa nelindurãtóre cu el? — și peste tot de a alunga un nefericit de pe pragul tãu?! — O Franz! rãgni mai mult de cãt rėspunse mama lui nefericitã. „Eă m'am cãit deja, pentru purtarea mea. Nici o clipitã nu am mai avut liniște, — el încã are o mamã, și acésta, a zis-o într'un ton așa de doios și delicat — și cu tóte

estea am rămas rece, și severă. Și dacă el în noaptea acésta va muri, atunci pentru mine a încetat pacea din lumea acésta.“ Atunci m'am aruncat eu în genunchi înaintea femeii maltratate. „O mătușe, mătușe“ începui eu cu lacrimi în ochi.

„Lasă-mă să-ți redați eu liniștea și pacea pierdută. Salvatorul lui Franz să afle în casa noastră, — eu n'am putut să-ți împlinesc porunca ta aspră, — aveam prea multă milă pentru sermannul om nefericit. Ast fel l'am condus, în odaia servitorului de vinători ce acuma sta golă. — Î-am dat de mâncat și beut — pentru că dór avem sara sfântă de Crăciun. Acolo î-am așternut ca să se culce. — O! Dómnă! — cum îmi mulțumii sermannul cu ochii plini de lacrimi. Și pe urmă am înțuiat odaia pe din afară ca nimenea să nu potă intra în ea, — aici e cheia. Scusă-mă te rog, că astă dată ți-am fost neascultătoare în viață. — Mă temeam și tremuram la ideia, că ce vei zice când vei afla faptul comis de mine?“

„Binecuvîntarea Domnului peste tine“ draga mea zisă mătușă stringându-mă la sinul ei. Franz a fost și smuls cheia din mâna mea, — și a alergat la odaia, unde era străinul. — Peste 10 minute, intră ținând de mână pe prietinel său plângând și rînd de bucurie.

O, cu câtă bunătate, — și cu ce drag iertă bunul Lindow mătușei mele, care nădușită de plâns, — cercă a-și cere scusele. „Sciam și presupuneam eu“, răspuse el lin și încet, — „că scena petrecută, nu era din convingere sigură, — dar așa sintem noi ómenii, un cuvînt rostit fără precauție, ne caprionéză, — deși vedem noi înșine, că greșim — dar pentru un moment spiritul cel rău ne predominéză. În scurt înse în internul nostru devine érá-și senin, — și atunci sórele credinței să ivesce triumfătorii“ — Liniștesce-te Dómnă, — avem o sară sfântă. „Și pe pămînt pace, între ómenii bunăvoire!“

Acuma ce a mai urmat e scurt. Atunci am serbat o sară de Crăciun fericită și neuitată. Alexandru Lindow a rămas la noi săptămâni și luni întregi până ce își recăpătă puterea corpului, și să făcu érá-și sănătos. Atunci vedurăm numai ce bărbat frumos — și nobil era el.

În restimpul acela veni și iubita lui mamă din orașul „Giltgenburg“ după ce fiul ei îi scrisese o scrisóre cu mâna lui proprie. O! bucuria, — fericirea și emoțiunea dulcei revederi a fost mai mult de cât limba ómenescă ar putea descrie. În urmă, eu devenii mireasa lui Alexandru Lindow — și nu peste mult soția lui — ca cea mai fericită femeie din lume.

Și acuma sperez, că în curund ne vom revedea érá-și sus, — în ceriul cel frumos, — unde ne vom uni pentru tot de una! — Mătușă Gebharda înse mai mult nici când nu mai alungă din pragul ușei sale nici un străin. „Ce bun e Dumnezeu!“ zicea dînsa — căci și atunci când nu merităm ne învrednicesc cu darurile sale. Și dacă nu comitem fapte bune, — atunci nu sintem vrednici de cântul ángeresc „Mărire intru cele de sus lui Dumnezeu“, și pe pămînt pace, între ómenii bunăvoire!“

Alba-Iulia 1902.

V. E. R.

CRUMIRUL

sañ

călăuzul prin deșert

de K. May.

(Continuare.)

Valea forma o căldare nu prea mare, lungăreță, care avea o singură intrare. Păreții erau fórté tepeși. Iar vatra era umplută cu sfărmituri de stânci, printre cari se vedeau câteva fire de iarbă, pe când în fund se afla un tufiș des din spini.

„Acolo se află pisicile. Nu e așa, sir?“ întrebă Percy.

„Fórté probabil. Cel puțin acolo conduc toate urmele, de cari aci se află destule.“

„Aci nu putem întrebuița câinii. Vom trebui se le stărnim afară cu petri. Well!“

„Se iaă eu leóica asupra mea, sir?“

„Nu. Lasă-mi-o mie!“

„Mi-e tot una. Ea póte fi pușcată aproape fără nici un pericol. Lăsăm caii înderēt și incunjurăm valea întreagă. Dta poți să te așezi pe colțul acela din stînga, de unde o poți nimeri îndată ce iese din tufiș, iar eu îi închid drumul la ieșirea din vale. De cumva s'ar întâmpla să nu o nimeresci, atunci ea va fi a mea. Puii nu sint periculoși.“

Ne-am reîntors la beduinii și le-am dat îndrumări, ce au să facă. Durere că nu i-am putut îndupleca să descălece. Ei se gândiau că ast fel vor puté scápa mai íute, fără de a socoti, că leóica este destul de íute ca să ajungă și pe calul cel mai bun. Ei incunjurară valea din toate părțile, așezându-se chiar la marginile acesteia. Numai câțiva inși, cari aveau să stea la marginea de cătră fund, descălecară, pentru ca se arunce cu petri jos în tufiș.

Din păretele stîng era ieșit un colț, pe care numai pe de asupra se putea omul sui. Percy se cățără pe el și de aci putea se supravegheze întreg terenul din fund. Eu m'am așezat după o stîncă de la intrarea vălei. În apropierea mea stetea șeicul Mohamed-er-Raman. El de sigur numai pentru aceea și-a ales acest loc, ca să arete, că totuși are ceva curaj.

Acum Percy făcu semn, și la moment fură asvirlite și rostogolite o mulțime de petri în tufiș. Se auzi un mornăit, de sigur din partea puilor; după aceea se auzi și vácea bétrânei. Nu era urletul puternic și detunător al leului, înse totuși așa de pîtrunzător, și cutremurător, în cât ómenii pâliră și caii tremurau.

Plóia de petri fu repetită. Percy stetea gata. Atunci se mișcă ceva sub spini, și unul dintre puși se tirăi afară; bétrâna înse încă nu se arată. În curênd eși la iveală și cel alalt puș.

„Dați în puș, ómenilor!“ strigă șeicul.

Îl ascultară. O pétră lovi pe leóica cea mică. Ea se váietă de durere, și la moment apáru bétrâna, înse nu cu pași maestóși și privire desprețuitoare, cum ar fi făcut leul, ci încet și tíriidu-se cu precauțiune, acurat ca pisicile. Din locul unde steteam eu, am putut-o vedea bine, pe când

pentru englez era acoperită prin spini sub cari se afla încă ea. Ochiul ei privia în furiaș asupra călăreților ce ocupau partea dinaintea a căldărei; ea părea a măsura distanța, și dacă s'ar putea acáța în sus pe păreții cei tepeși.

Mohamed-er-Raman încă n'o putea vedea. El își mână calul chiar până în margine și strigă: „Dați încă odată în puș, ómenilor! Dacă-i loviți —“

Nu-și putu completa vorbirea. A înaintat prea mult; nisipul de sub el cedă; calul se perdú echilibrul și se resturnă. În decursul căderii el se aruncă din șea, înse fără să-și ajungă scopul — cai și călăreț se rostogoliră jos în căldare și în același timp răsună jur împrejur un strigăt însutit de spaimă. Abia zări adecă leóica pe beduinul, ce se rostogolia la vale, când, ea se și repezi de sub spini afară, cu o íutélă, care a făcut englezului imposibil, să dea o pușcătură sigură. Ce e drept, el dete foc, înse leóica a fost așa de íute, ca și glonțul, care nu a putut-o nimeri. Ea se apropia în sărituri mari, spre a se arunca asupra șeicului. Acesta chiar se încerca să se ridice, când o zări.

„Allah il Allah!“ strigă el înspăimântat, și se arunca iarăși la pămînt.

Acum ea era lângă dînsul — acum picioarele ei atinseră pentru ultima óră pămîntul — atunci am dat foc. Ea a primit glonțul în decursul săriturii și ast fel a fost smâncită puțin la o parte. La moment răsună și a dóua pușcătură a mea — șeicul scóse un țipet de durere; animalul căzu chiar lângă dînsul și cu ghiara sa i-a atins pulpa piciorului. Cu o mișcare mai mult involuntară, de cât precauțată el se prăvăli la o parte; leóica scormoni pămîntul, scóse un ultim urlet muribund și apoi își íutînse picioarele.

Eram abia doisprezece pași departe de ea și m'am apropiat repede, cu cuțitul gata. N'a fost de lipsă; ea era mórtă.

„Scóla-te, șeicule“ zisei eu. „Sittna Areth a murit!“

„Este într'adevăr mórtă?“ întrebă el, cu buzele albe de spaimă,

„Da.“

„Emir, ea a vrut să mă mănće!“

„De bună samă, și încă cu piele, cu pîr și cu burnuz cu tot. N'ai fi avut nici baremi timp, să-ți rostesci rugăciunea de mórté.“

„Effendi, ea va locui în Iad, acum și tot de una!“

Până aci toți tácură spăimântați. Acum înse din toate părțile irupseră strigăte de bucurie și toți grăbiră încóce spre a intra în valea, care era aproape să devină așa de fatală pentru conducătorul Meșeerilor.

Din fericire acesta n'a căpătat de cât o rană mică la pulpa piciorului drept. Calul seú încă a scápat teafăr. Mai reu îi merse iarăși leóicei, carea a fost insultată și injurată cât s'a putut mai rău. Puii ei au fost prinși și legați, pentru a împodobi reîntórcerea noastră triumfală.

Fie care era îndestulit cu rezultatul vênătórei noastre, afară de englez.

„Lucrul dracului!“ bonbâniel. „Să-mi fugă pe sub glonț, acésta piscică miserabilă!“

„Mângăe-te, sir“, raspunsei eu. „Ea totuși a fost nimerită!“

„Chiar asta nimerită, înse nu-i de mine! Ași fi în stare s'o zdrobesc în bătaie, dacă n'ar fi mörta. Yes!“

„Te asigur, sir, că eu încă n'ași fi nimerit'o, dacă ași fi stat în locul dtale. Ea a eșit așa de repede din tușiș, încât a trecut pe dinaintea dtale înainte ca să fi avut baremi timp să puț degetul pe trăgaciū. Crede-mē, că nimeni nu te va ținea de țintaș slab.“

„Așa și cred! L'ași dobori pe ori și cine, care ar îndrăzni să-și ridă de mine. Well. Dar, ce dobitoc puternic este pisica acēsta; are lungime mai bine de opt picioare. Cine apucă sub ast fel de mănuiș! Brrrr!“

De ore ce aci nu se afla material pentru a face o targă, așa pielea leicelei fu trasă; carnea remase aici. Apoi plecarăm. Mohamed-er-Raman călăria lângă mine.

„Emir,“ zise el, „am să-ți mulțămesc viața mea. Allah se te binecuvinte pentru aceea! Spune-mi, ce se fac, ca să-ți arăt cât de drag te am!“

„Dacă într'adevăr crezi, că imi datoresci ceva, atunci te îngrijesc, ca șeicul Ali-en-Nurabi se-și reprimescă copilul și lapa sa!“

„Asta ți-am promis'o deja, și-mi voi ținea cuvântul. Imi vei permite încă, se mē gândesc, ce serviciū îi-ași mai putea face. Ce ași fi eu acum fără glonțul dtale! Voi ne-ați scăpat de Areth și Sittna Areth, de Abu 'l Afrid și Omm el Afrid. Acum turmele mele pot pasce în linisce, și fiii Meșeerilor nu vor mai fi sfășiați, nici mâncați. Astăzi vom ținea un diffa (prânz festiv) în onōrea ta și a emirului din Anglia. Viața mea este viața ta, și mörtea mea este mörtea ta. Bunăstarea ta să fie pentru mine ca ochiul, pe care nu vreau să mi-l perd.“

Când la reintörccerea noastră am pus la tușișul unde am găsit leul, acesta era deja depărtat de aci. O urmă lată, produsă de targă, arăta drumul ce l'aū luat Meșeerii cu „regele cel mort al deșertului“. De alt cum eu n'am aflat de corectă numirea de „rege al deșertului“. În adeveratni deșert nici odată nu se pōte vedea leul; acolo el n'ar găsi nici nutremintul de lipsă, nici apa, de care el, ca animal carnivor, consumă zilnic o cantitate fōrte însemnată. El se arată numai în câmpie și în oasele, unde pōte ajunge fără ca se fie silit a răbda sete timp mai îndelungat. A fost mirare, că ne-a succes a repune un leū și o panteră, dinpreună cu femeinșele lor, într'un spaț așa de îngust și într'un timp așa de scurt. Dacă Meșeerii ar fi fost ómeni mai isteți, atunci abia ar fi putnt obveni un ast fel de cas.

La sosirea noastră în sat, am fost primiți cu veselie mare. Eu me apropiam îndată de cortul șeicului, și me chiar pregătiam se descalec, când cortul se deschise. Un bărbat pași afară și grăbi spre șeic, carele a fost remas lângă mine.

„Dumnezeū e mare el face minuni!“ strigă cest din urmă. „Fratele meu! Să te fi întâlnit deja solul meu, pe care l'am trimis eri la tine?“

„Solul teū? Nu m'a întâlnit nici un sol. Eu am fost în Fessia și viū la tine, ca se duc acasă pe Giimeilah, fica mea.“

Așa dar acest bărbat era conducătorul Meșeerilor de la Hageb-el-Aiun și Hamra-

Kamuda, tatăl lui Giimeilah și fratele lui Mohamed-er-Raman. Semenaū fōrte tare unul cu altul. Ei se îmbrătoșară; apoi Mohamed-er-Raman întrebă: „Ai veđut deja pe Giimeilah?“

„Da. Fie laudat Allah, că am găsit'o vină!“

„Vină? Credeai se o găsești mörta?“

„O, cât de ușor putea se i-se stingă vieța! Ea nu ți-a spus nimic, mie înse mi-a istorisit tōte cele, după ce am sosit aci.“

(Va urma).

Iubirea curată nu să sfirșesce cu mormintul. . .

Prietinului meu Ștefan R.

Ași fi vrut să-i mai vorbesc, dar n'am putut, am tăcut și apoi am plâns. . .

O! de atunci e mulțor și totuși nu pot uita, că am suferit odată o durere, ce imi apăsa inima până la strivire. A fost atunci, când eu pentru ultima óră i-am mai strins mâna, i-am sărutat ochii ei blândi și ea mai privindu-me odată cu duioșie, noi ne-am despărțit. . . și o! ce despărțire durerosă! mörtea m'a lăsat singur în pustiul lumii. . .

De atunci cu cugetul la ea umblu pribeag pe pământ străin, între ómeni străini. Și óre sörtea să ne denege revederea? Nu, nu ea nu pōte fi atât de tirană, ea nu pōte nimici simțemintele curate ca cristalul din două inimi nevinovate!

Puterea unor mominte atât de adinc influințază asupra mea câte odată, în cât dacă nu mi s'ar ivi realitatea cu tōtă crușimea ei, eu ași trăi ca cel mai fericit într'o lume ideală.

Muritor sint si eu, zile vin și trec, ducend cu ele pe aripă de vint tot ce m'ar mai putea mângăia. Atunci când s'ar părea, că cărarea vieții mele e curățită de órele negre și netedă, mi să infătoșeză ea cătră ținta la care doresc să ajung, atunci când razele unei bucurii alinătore ar voi să străluce pe fața mea de odată cu suferința, atunci când ași voi să trăesc și eu, să trăesc o zi mai bună, fericirea mea înșelătore dispore ca fulgerul printre un șir de nori, aducători de vifore, trece ca visul infrumșetăt cu munții de aur, după care atât e mai amară realitatea, cu cât erau mai dulci cuvintele din gura lui Morfeū.

O rază de speranță imi luesce departe, departe în viitorul ascuns, dar cum e de nesigur, că ea imi va lumina odată și mie, pe cât sum sigur, că trăesc pentru a nu o simți nici odată.

Și óre eu să o fi perdut pentru tot de una?! Cugete triste, amenințătore fugiți fugiți și nu me mai torturați! Ah! nu să pōte, ca eu să trăesc într'o suferință atât de amară!

Sciū și încă bine, că ea și acolo departe cugetă la mine și cugetă încă mult. Și pentru ce să nu fie așa? căci dór ea mi-a zis: „nu mai plânge puile, grijesc-mi copila și pe tine și eu me voi ruga pentru voi, eu nū ve voi uita. . .“

Acestea cuvinte încă și azi imi sună la urechi ca nesce șopte dulci de un trist „adio. . .“

Și ce fericit eram eu odată! Dumnezeuul meu prea bune, cât de îndurat Te-ai arătat Tu față de mine pecătousul, atunci când o am cunoscut!

Lumea întregă avea o altă față, mi să părea, că o lumină dulce și lină s'a reversat peste omenime! Și eu și ea eram fericiti. . . atât de fericiti. . . Doi ochi imi luminaū greul și intunerecul vieții ca stelele de sară, prevestitōre unei flacări mai palide, dar cu atât mai intensive, atrăgătore și blândă. Flacăra era speranța mea prevestitōre de stelele lucitōre. Eu speram un venitor plin de fantasii, da căci stelele imi luciaū, cei doi ochi nu puteau să me înșele. Viitorul mi să părea ca un vis strălucitor. Dar vai! eu nu cugetam, că vor veni zile și grele și furtunose. . .

În zădar, omul propune, Dumnezeū dispore. „Aici, jos el își formeză dorințe vane, și Dumnezeū restörnă într'un moment și cu o singură suflare märețele edificii, ce imaginațiunea noastră își formeză. . .“

Ochi încetați de a lacrima, durerea ve topesce și inima mi se despica. Grijilor, umbra tristei betrânețe, părăsiți-me, eu așa am audīt, că voi sinteți străine dulcēi tinerețe! În zădar! eu nu me mai pot mângăia cu revederea ei aici pe pământ!

Visul înșelător a dispărut și partea mea e realitatea, sora nedespărțită a suferinței. Acum sciū și trebuie să cred, că noi nu ne vom mai revedea, nu, căci „adioul“ ei a fost pentru un drum lung, la sfirșitul căruia va găși odihna. . .

Pentru ce me alungī sörte atât de amar? Cărările-mi de primăvară pentru ce mi-le presari cu ghimpī uricioși? Acum când etatea imi suride și imi cere zile dulci, azi când tinereța me impinge catră ținta mea ideală, tu pentru ce imi dărâmi munții mei de aur, fără un pic de cruțare?!

Suvenirile din trecut, amintirile prezentului și speranța în viitor, acești sint trei soți conjurați, ca să-mi amărăscă vieța cea atât de nevinovată încă. . .

Lamentări zădarnice și o realitate prea secură în crudelitate. Crudă este lumea și în ea cei ce trăiesc.

Ași dori, ca durata unei clipite să schimbe fața ei tristă și acēstă schimbare pe mine să me găsescă neclătit.

Cu inima tare ca piētra ași privi la rîurile de lacrimi, ce ar isvori din ochii vinovați — plini de durere și suferințe. Ași privi fără de a fi mișcat, cum inima celor tirani să sfarmă de lovirile conșcinții, cum cel nesimțitor simte și fața lui e brezdată de suferințe și pleópele lui scaldate într'un rîu de lacrimi — și încă tot n'ași lacrima. Când schimbarea ar fi la sfirșit, atunci când un ram de finic ar străluci în mâna „ei“ cea nevinovată, colo sus, și eu ași vedea acēsta, atunci — atunci dorul meu e alinat, iar inima mea liniștită, căci durerea ei s'a prefăcut în două lacrimi de foc. . . și iată eu am plâns. . .

Strivește-te deci inimă mai curend în mi de bucăți și las să erumpă gemetul teū în cuvintul ultim din acēstă vale a durerii în: „nu mai sum.“

„Ești pesimist“ mi-ar zice optimistul. „Tu ești optimist“ i-ași raspunde eu.

Fericire este aici, dar e pe pământ, ea trece ca visul, sbōră ca parfumul floriceleior la o suflare lină de vint, ca din colo de

marginea mormintului rece să ni să înfățișeze apoi ca o lumină sau ca o umbră în întunec. „Fericirea este un sarcasm, durerea o poema. Fericirea și durerea formază viața. . .“

Dar eu mai am o amică, mai am o mamă tineră și devotată. Această este religiunea. Religiunea indulcesce durerile, șterge lacrimile și vindecă plagile suferinde ale inimii prin „balsamul salutar al divinelor consolațiuni.“

Draga [mea mi-a zis: „tu puile să rămâni preot. Pe scumpa Bubușcă s'o crești în frica Domnului. . .“

Voiesc deci să trăiesc și traiul meu o! de ar fi încă lung! da voiesc, nu pentru ca să scurg și ultimul picur din pocalul amărăciunii, nu pentru acesta, ci ca să-mi ved scumpa mea copilă mare și cuminte după inima „ei“ — și apoi să gust din un riu de dulcătă fără sfârșit atunci, după ce nu voi mai fi!

Ideile sublimă! Speranțe dulci, cine v'a sădit în inima mea, cine în mintea mea? Razele credinței îmi luminează ochii sufletului și iată eu ved cărarea, pe care călcând ajung la tine, izvorul tuturor bunătăților. Ajută puterilor mele și îmi întărește propusul cu grația Ta, prea sfinte Dómnne!

Christosul meu prea dulce, Tu ești lumina, care îmi luminezi cărările în desperare, Tu ești scutul meu, la Tine alerg eu cu copila mea fie-Ți milă de noi, ferește-ne de mai multe lacrimi, că nu mai putem plânge, Dumnezeescule prunc fă-ne fericiți. . .

Prietine dragă! Adâncit în cugete, cu pleópele scaldate în lacrimi, staî încă neclătit în mâna stingă cu „Unirea“ Nr. 2. pag. 16. și în cea dreaptă cu biletul teú, în care îmi doresci a. n. f. . .

Eú Ți-am fost bun prietin și despre a ta simpatie atâtea dovedî am. că și tu drag m'ai avut.

Ți-am scris deci, nu ca să-Ți rump fără milă velul de pe ranele inimii tale, nu intenționez sângerarea lor, căci destul a fost. . . nu, ci un picur de balsam alinător de dureri fără samân, dorit-am a picura în marea suferințelor tale!

O. 16 Ianuare 1902.

Frate mic.

PSEUDONIMUL.

În etajul al patrulea a unui frumos edificiu din capitală. Balustrade de fer, covóre. lumină electrică. În afară totul elegant, croit în stil mare. În lăuntru înse totul simplu. Valeria, o damă îmbrăcată foarte îngrijit atinsă butonul soneriei. O femeie bătrână, morósă deschise. Ea era îmbrăcată foarte curețel. La întrebarea ei, că ce dorește, Valeria respunse, că ar voi să vorbească cu dl Rozmarin renumitul poet și scriitor. Femea se vedea a fi avut instrucțiile necesare în privința primirii și examinării vizitelor Valeria adînc mișcată, cređu că acesta póte să fie doica renumitului bărbat, care îl va fi Ținut în brațe și crescut în frageda copilărie. Bătrâna o întrebă:

În afaceri private sau ziaristice?

După câteva momente de gândire Valeria respunse:

— În amândouă.

Dar fața severului Cerber era încă tot șovăitoare. Abia după ce Valeria i-și întinsă cartea de vizită, o condusă într'o odăiță de primire. Încurcarea Valeriei creștea prin apropierea sa de scopul dorit. În fine se vedea în nemijlocită apropiere de renumitul om, a cărui scrieri au deșteptat în ea atâtea sentimente înalte și au fost visurile frumoase a atâtor nopți nedormite, căci lui îi datorează ea propriile inspirații de muncă intelectuală, mai ales în ce privește psihicul feminin, el a învățat-o să prețuească arta și divinele ei plăceri. Așa dar ea respira același aer cu geniul, și în strîmtoarea sa se întreba, dacă n'a făcut un pas nesocotit cercetându-l. Apariția așteptatului întârzie și Valeria începu a examina, după cât îi permitea emoțiunea sa, odaia în care se afla. Trebuî să constate, că nu era așa pe cum aprinsa sa fantasie își închipuise „cuibul vulturului.“ Nu află obiecte de valóre, mobile în stil modern ori clasic, covóre orientale, perdele de mătásă, lucruri de artă, nimic din ce își închipuie ea, că va decora locuința unui poet. Nu. Micul salon era un model de simplitate. Valeria se mângâia, că geniul desprețuește pămîntul, el care de a pururea sbóră în sfere înalte. Se observă un mic curent. Ferésta era deschisă și cineva intrând pe ușă aduse un vânt rece, ce pe Valeria de și îmbrăcată într'o jachetă grósă de iarnă o făcu să tremure. Era o femeie.

Așa dar el e însurat și mă primește prin nevasta sa, își gândi Valeria cu durere. La acesta nu fusese pregătită și își dadu totă silința ca să-și ascundă înghițirea salutând cuvințios și respunzînd la întrebarea mută:

— Atât de mult ași fi dorit să vorbesc cu dl Rozmarin.

— Fórte bine, fórte bine, zise femeie apropiindu-se de ea. Poftim ședî. Și ce ai avea cu Rozmarin? În mână avea o pívă, pe care mai tîrziu o puse după ureche între pèrul cel cărunț tăiat scurt; purta o șurtă mare cu mâneci de scris și o rochie fórte căldurosă și largă. Gâtul ei era lung și slab și vinele de pe frunte se unflău de sânge, când vorbea, cea ce esplica de ce sta ferésta deschisă.

Acésta e femeia lui, gândi Valeria iarăși.

Teribil! Cât va trebui să sufere lângă acésta femeie posacă și pe cum se pare colerică. Póte că din jalușie nu lasă să între la el vre-o damă. O, acum înteleg tonurile de desperare și resemnare, ce țeseau din lira sa și atât mă înflorără de milă. Trebuie că ea îl chinăște nespun. Valeria abia putea scóte vre-o vorbă, adâncită fiind în privirea femeii, ce pãrea fórte grăbită, căci abia se lăsa pe marginea unui scaun. Mânile îi erau aprópe uscate. Totă era parcă numai óse. Trăsăturile aspre, aprópe bărbătesci. Numai buzele odihni eău ceva mai móle și de sub fruntea boltită streluciau doi ochi de colóre întunecată cu o vie strelucire. — Ochi de femeie adevărată, mai mult ochi de mamă. Și acești ochi buni și aiât de triști, cari țãresu că viséză sub durerea unei fericiri pierdute, o făcură să-și piardă gróza și să-și recunósca nedreptatea, cu care a judecat-o și când de nouă fu întebată asupra dorinții ei, Valeria respunsa, că este măritată de trei

ani după un fabricant bogat. Cum înse totă societatea și distracția lor nu e alta, de cât amici, atrași de pocale și mese întinse și cum se simte inclinată spre frumșetele artei și îndeosebi spre poezie, jumătate viața și-a închinat-o cetitului autorilor moderni, dintre cari cea mai mare influență asupra ei o avu Rozmarin. Lui are să-i mulțămescă cele mai frumoase ceasuri de distracție, lui, că i-a dezvoltat modestul talent, încât însași a început a crea. În o scurtă vizită în capitală n-a putut rezista dorinții de a-l cerceta cu rugarea să primescă ca dedicație prima sa operă, în care și-a spus toate suferințele și chinurile unui suflet de femeie subjugat. De aceea a venit. Își ceru miș de scuse și se rugă de mijlocirea stimatelor dómne.

„Stimata dómna“ nu se vedé înse de loc aplicată a-se întrepune înaintea soțului O întrebă scurt, deși nu neamicabil: „Și opera d-tale?“

Valeria începu a-și pierde speranța „Pe el“ nu-l va vedea, acésta e mai mult ca sigur. Azi cel puțin nu. Dar îl va ceti scrierile. Și cine ști . . . póte mai tîrziu, . . . Și repede ca o mașină, scósă dintre jachetă și manșon un teanc voluminos de hârtii. Cine ar fi cređut, că acésta delicată ființă a fost în stare să pórté o asemenea greutate cu sine și încă așa că nimenea să nu observe. O aceste secrete ale model! Și rumenă ca un mac înflorit esplică Valeria: „Și la adevă nu e numai un op, ci două. Un roman în 4 volume și o tragedie în 5 acte. Ambele asupra aceleiași teme: Robia spirituală a femeii. Când dl Rozmarin ar avea într'adevăr bunătatea să le cetescă, ea s'ar supune întru toate opiniunii sale. Și cu aceste puse cu încredere pachetul cel de 5 kgr. pe genunchii serioșei femei.

Acésta îl privi cu spaimă. „Și cu adevărat dta ai scris acest teribil manuscris cu acésta mánușă? Mánuși Nr. 5^{1/4}?“

„Eú singură,“ respunsa Valeria.

Dómna Rozmarin se ridică sus și condusă pe Valeria înaintea unei oglinđi, unica în totă locuința. Ce contrast între ele! Valeria pãrea o ființă mică, blândă și delicată, cădută parcă în cuibul unui uliú.

Dómna se aplecă spre ea și ochii cei blândi de mamă se iluminară și gura cea blândă și resignată îi vorbi:

— Copilă, atât de bogat dăruită de natură cu grații îngerești, ce voiești? Dta ești o flóre plâpândă în prima înflorire, ce ușor póte fi doborîtă la pămînt de ori ce vînt, dacă n'ar avea scut în lume și n'ar cere iubire, nimic alta, de cât iubire, ce-ți gândești și ici în întreprindeai lucruri bărbătești? Știi dta ce faci?! Vreai să aiungi o lume frumoasă, ce o poședî, de dragul unei umbre, ce nici când nu vei ajunge-o.

Valeria se aprinse de mânie.

Ce știe femeia acésta așa de mașter inzeștrată de natură cu daruri și talente de iubire și lumină, ea care de sigur n'a iubit și cu atât mai puțin, va fi fost iubită.

— Așa vorbește dómna Rozmarin, nu înse el. . . !

— Așa vorbește el însuși. Ori nu știi dragă, că Rozmarin e o femeie, eú însa-mi.

Valeriei i-se făcu întuneric, îi venia să ametescă. La acésta posibilitate nu s'a gândit.

— Îmi vei crede acum, continuă ea, că jertfa ce vrei să aduci trece peste puterile d-tale.

Valeria își reținea lacrimile.

— De ce mă crezi atât de slabă?

— Pentru că în ființa d-tale delicată se strevăd sensuri de dragoste de viață, cari nu se pot timpi, nici nu pot avea abnegația de a rămânea departe de societate, privind numai evenimentele, fără ca să lea parte în ele. Căci știi d-ta ce înseamnă pentru un bărbat a fi artist? Pricepi, cum arta, această zeiță jelosă își cere iubiții numai exclusiv pentru sine? Și această înaltă chemare greu se împacă cu viața familiară chiar și la un bărbat. Femeii îi este înse imposibil ca să se dedice ei, fără ca să-și jertfescă ființa, cu toate darurile naturii. Dacă ai cunoște prețul, cu care își cumpără femeia cunună de lauri te-ai îngrozi!

Pe Valeria o cuprinsă o adâncă milă pentru vorbitoare.

Singurătate! Iată secretul nemuririi.

Căci poate fi o femeie, singură numai femeie. Nu! Din inima ei trebuie să-și rupă toate fibrele, cari au legat-o de tovarășele sale, se deslege ori ce legătură pămîntescă, pentru ca liberă să potă pluti între cer și pămînt ca o făptură deamnă de compătimit. Spune-mi mică nevêstută fire-ai tu stare să-ți alungi bărbatul, pe care îl iubești — căci roșala d-tale mi-o spune, că îl iubești, când vine să te desmerde, pentru că ai de a termina un capitol la un roman? Ori să-ți închiși copil, aceste creaturi mici și calde și dulci, ca mierea, pentru ca să nu-ți conturbe urmărirea în fantasmă a unor schițe pentru romane?!

— Dar talentul d-voastră toate le învinge, bălbăi Valeria.

— Nici genul. Artă de a crea se produce în focul durerii. Însuflețirea poate scote schintel, dar numai lupta chinului poate aprinde focul cel sacru.

— Și cum stai d-ta?

— Privește la mine. Acesta e cel mai bun răspuns. Așa că eu sîs una dintre cele fericite? Și eu am iubit și am fost iubită și o privire a acelui bărbat adorat mia fost mai scumpă ca ori ce glorie, de care nici când n'am visat. Nenorocirea înseamnă m'a făcut nemuritoare. El e în casa de nebuni. Unicul copilăș mi l'a răpit o bătă crudă. A trebuit se mă gândesc la întreținerea mea și a bărbatului. Am luat condeiul. La început am scris la jurnale de a doua mână, rău plătită și nebagată în samă, până mi-am câștigat rutină. Aceia ce se numești azi „recunoscutul talent Rozmarin“ este munca noptilor, este silinta uriașă și abdicarea de tot ce se numește „personal“. Așa se trece viața mea an de an, pe lângă credința, că toate amarurile nu-mi pot înșela conștiința, că sînt o ființă greu bătută de sorțe.

— Așa crezi d-ta Rozmarin?

— Așa draguța mea. Cel d-voșezeci de ani de muncă îmi dau dreptul de a da și sfaturi tovarășelor mele. D-ta crează fericire bucurie și veselie în jurul d-tale. Cel harnic își adă ori unde de lucru. Poesia este în tot locul pentru adevăratul poet, chiar și dacă nu scrii un singur vers. Dar acum rămâi cu bine scumpa mea. Băieții cu corecturile mă așteaptă, acestia nu sufer în tîrziere. Când voi trece odată prin orașelul d-tale voi veni să-mi areți copilășii și să ne bu-

curăm împreună, că a trecut timpurile, când mama scria romane și tragedii și se credea în sclăvie. Ce zici dragă?

Valeria își aruncă manuscrisul în foc deplin convinsă de neînsemnătatea sa.

Rozmarin se întorse la lucru.

— Acesta ar fi a 57-a. Numai de nu ue-ar răpi atîta timp acesti amorezați de pseudonimi.

(după M. V.)

Illeana.

Alesandru Papiu Ilarian.

(27 Sept. 1828—23 Oct. 1877.)

(Continuare. *)

Se nasce acum o serie de întrebări importante, anume: cum a fost Alesandru Papiu, ca profesor? ce rol a putut ave în creșterea tinerimii studioase conștientă lui și soților săi? ce principii profesia ei în această calitate? pe scurt, ce activitate a dezvoltat dînsul în timpul și oficiul acestor?

Durere nu sîntem în plăcuta măsură de a pute răspunde întrebărilor acestora întru toate, cu de-a măruntul, așa după cum înși-ne am dori. Și iată, de ce nu o putem face această; — pentru că, durere, nu dispunem de date amănunte referitoare la anii aceștia din viața și activitatea lui Papiu.

Toate încercările noastre făcute în punctul acesta, cu regret trebuie să spunem, de o cam dată ne-au condus la puține rezultate mai însemnate.

Prin urmare nu rămîne alta, de cât să încercăm a reconstrui această parte din activitatea lui Papiu pe calea deducțiilor.

În general putem zice, că Papiu ca profesor în Iași, avu cea mai bună ocaziune pentru a-și dezvolta multele sale cunoștințe istorice și iuridice, infiltrând cu mare însuflețire și cu multă isbîndă în inimile elevilor săi principiile naționale, și principiile de drept, de cari aceia trebuia să fie călăuziți, în viața practică, ca buni Români și ca bărbăți folositori neamului și statului Moldovei.

Apostolul Românilor Ardeleni de la 1848—49, care ca o rază strălucitoare a luminat mințile, și ca un sacru foc a încălzit inimile poporului său, nu ni-l putem închipui nici în catedra sa de profesor, de cât iarăși numai ca un adevărat apostol inspirat de învățăturile ce le da discipolilor săi.

Neobositul și neînfricatul tribun din memorabilii ani ai ziorilor libertății noastre naționale nici în mijlocul tinerimii studioase din Iași, nu ni-l putem închipui alt cum, de cât zelos, înfocat și însuflețitor, pururerea contribuind în mare măsură la deșteptarea conștiinței naționale a discipolilor săi, pururea îndreptându-i pe calea cea adevărată, pe calea progresului în dezvoltarea sentimentului lor național.

Patriot bun și înfocat, cum tot de una era, nu ni-l putem nici de data această închipui alt cum, de cât pururea cu dragoste și entuziasm învățând pe tinerii săi discipoli, să se prețuiescă pe sine, să fie buni și demni Români și să-și iubescă tot de una naționalitatea lor.

*) Fiind autorul absent din Blași, în Nrul trecut nu s'a putut continua stadiul despre A. P. I.

Și fără tinerimea de sub grija lui nu ni-o putem alt cum închipui, de cât ascultându-l cu aceeași devoțiune și dragoste, și cu aceeași sinceră alipire, cu care el era ascultat de miile poporului român adunat la Blași la Dumineca Tomel, la 3/15 Maiu, și la 16 Septembrie. Și dragostea tinerimii față de Papiu ni-o închipuim cu atât mai mare, cu cât mai strălucitoare, și mai convingătoare era elocința sa, și mai profundă și mai esacte cunoștințele sale, în care el îi introducea.

Noi credem, că din felul firei sale, din modul său de gândire și din viața sa anterioară putem conchide și asupra acestor ani.

Credem, că nu ne înșelăm, când în prelegerile sale de istorie universală ast fel ni-l închipuim, că nici când n'a întrelusat, a țese toate acelea idei, toate acelea principii, cari caracterizează activitatea sa politică de până acum, cari se manifestează în „Istoria Românilor“ și cari de alt cum tot mai pronunțat se iveau și între Români de inimă de pe acel timp din Principatul Moldovenesc.

Putem admite, că tribunalul de la 1848—49 nu s'a negat pe sine nici în calitate de profesor, și prelegerile sale istorice au fost pline de același avînt, de aceeași căldură, care pretutindenea transpiră din scrierile sale de până aci, și din cele de mai târziu.

Și mai putem adăuga, că în cursul acelor prelegeri de istorie universală, pe lângă învățătorul istoriei poporului străine, necontent a trebuit să vorbească discipolilor săi și dascălul istoriei naționale, povestitorul faptelor trecutului nostru.

Dragostea de neam, durerea pentru suferințele seculare, admirația pentru faptele de vitejie, ideea salutară a unirei Principatelor românești. — Iată principiile, iată învățăturile ce credem noi, că au resunat de pe buzele marelui dascăl Papiu, de pe catedra vestitei școle Iașiene.

Apoi în prelegerile sale de drept iarăși asemenea credem, că la ori ce bine venită ocazie și-a spus el și păreriile sale asupra drepturilor politice a tuturor Românilor din Principate, din Ardeal, din Bucovina, din Basarabia etc. de o potrivă.

De câte ori nu le va fi atras atențiunea asupra împrejurărilor măștere, în care trăiră secolii de-a rîndul străbunii nostri, cari numai greutăți aveau, cari numai la supunere aveau drept, de favoruri înse de loc nu se bucurau; de câte ori nu le va fi spus, cum credința lor a ramas tot de una nereșplătită, cum în pămîntul lor strămoșesc erau siliți să facă robotă, și să muncescă cu sudorea feței pentru vatra lor, căci deși în a lor țară, ei totuși erau numai slugi umiliți, iobagi degradați, oameni tolerați eschiși din toate drepturile politice și sociale, ne avînd alta de cât simbria muncii lor.

Și tot ast fel le va fi vorbit ei și despre sorțea Bucoveninilor espuși germanismului austriac; despre nefericitii din Basarabia primejduiți de colosul moscovit, și despre împilații țărani din ceia două Principate.

Epoca Fanarioților cu distrugerea a tot ce era românesc în Principatele românești, cu umilirea boerilor, cu încurajarea imoralității, cu tot felul de intrige și jafuri nesfîrșite, sempiternă pete de rușine în istoria

neamului nostru; apoi jugul turcesc cu feliile sale nedreptăți, cu insuportabilele sale barbarii și cu nenumeratele sale încălcări fără de lege, de bună samă a trebuit să fie adese ori obiectul învățăturilor sale.

E de necredut, ca el ca profesor de istorie și de legi (drepturi), într'un post atât de potrivit pentru a deștepta și regenera tinera generație, să nu se fi oprit la toate momentele de restrînsă din viața noastră istorică, să nu se fi folosit de toate, pentru a lumina mințile inocente, pentru a vîrșa în sufletele tinerilor săi discipoli dorul de a-și crea o nouă sorte, o nouă poziție în sinul celor alalte popoare, și ura pentru tot ce era influință străină și dărăpănătoare a vieții naționale în țara lor proprie.

Învățăturile lui nu puteau, să nu fie în consonanță cu intențiunile luminatului Principe Grigorie Ghica, aderentul ideii unioniste. Sufletul său iubitor de dreptate, de independență, de neam, de patrie, trebuia să-l îndemne în ale sale învățături la ațitare contra guvernelor provisorii ale Caimacamiilor Teodor Balșiu, și Constantin Vogoride, contra acestor simple și mășave unelte ale politicii turcesci și austriace, dușmănoase vieții românești și progresării naționale.

Alt cum nu s'ar putea explica, cum de Caimăcămia turcescă vedea în Academia din Iași cuibul unor idei revoluționare, și în unul dintre profesorii acestei școle niște agitatori periculoși pentru stat (bine înțeles pentru Caimăcămie).

Chiar din cauza acesta hotărî Caimăcămia dizolvarea Academiei Iașiene, desființând, îndată după depărtarea Domnitorului Grigorie Ghica din țară, facultatea filosofică și iuridică, cari numai în luna lui Ianuarie 1857 fură iarăși redeschise.¹⁾

Pe scurt, noi pe Papiu, la Liceul respectiv la Academia din Iași, ni-l închipuim, ca un apostol al redeșteptării, al întăririi conștiinței naționale în tinera generație de la această școală; ca apărător al trecutului și prezentului; ca adevărat propagator al progresului în celea naționale; ca un infocat aderent al curentului unionist, în care el vedea putere și asigurare pentru viitorul acestor două țări; ca un dușman neîmpăcat guvernelor provisorii turcesci, pe cum odinioară George Lazar era inamic de moarte al domniei, fanariotice; ca un profesor erudit, neobosit, conștient de a sa chemare, conștient de puterea armelor ce i s'a dat în mână; și mai pre sus de toate ca Român entusiast, Ardelean cu principii oneste, cu idealuri mari, carele pe lângă întărirea tinerei generații în diversele doctrine, în același timp urmăresc și consolidarea acestei generații în sentimentele naționale românești.

Poate greșim, când ast fel ni-l închipuim pe profesorul Papiu, dar noi numai ast fel sintem aplicați a ni-l înfățișa în acest rol al său de apostol al tinerimei studioase de la Academia din Iași.

Fără de acestea ni se pare imposibilă zugrăvirea activității sale de profesor în această Academie.

Nu avem date sigure în privința acestei despre activitatea lui Papiu, dar pe baza celor cunoscute despre firea, temperamentul și manifestările sale sufletești,

cari pururea sînt aceleași în faptele și scrierile sale, numai est mod ni-l putem pune înaintea ochilor noștri sufletești, numai pe lângă aceste atribuțiuni concesse ni-l putem închipui în mintea noastră egal și-e-și, egal trecutul și viitorul său de Român, de politician și de scriitor.

Am încercat acest rol al său numai în trăsături generale; cu amănunte, poate mai sigure, chiar și în alte colori eventual, poate va succeda altora mai fericiți în baza unor date, cari nouă până acum încă nu ne-a succes a ni-le pute căștiga.

(Va urma.)

Prof. Dr. Ioan Bațiu.

Suvenirî de călătorie. *)

de

G. Hubic.

... Mă abătui prin călătoriile mele și în comuna B., cu o regiune muntoasă, — aer destilat, — isvora, al căror conținut mi-se părea a fi cel mai divin nectar . . . Am apus pe un plai frumos, de unde puteam să mă delectez în totă splendoria panoramei admirabile, ce mi-se deschidea în față. Jur împrejur munți gigantiști, a căror piscuri să pierdeau între nori, iar la vale zăce micul sătuț B., unde aveam în aceeași zi să mă adăpostesc. De-a dreapta scoborișului auzii murmurând un isvoraș, ce își glutina apele sale cristaline într'un basen măiestrit de nsă-și natura. Mă apropiai, să-mi stîmpăr setea din sinul său. Beui, și un sentiment entusiasat îmi dădu pe buze aria unei poezii, pe atunci mult cunoscută:

„Dimbovița apă dulce,
Cine-o bé nu se mai duce!“

Natura par'că s'a întrecut pe sine însă-și, ca să înfrumșeteze acesta mică comună curat românească cu toate podobebele chibzibile.

— Ah, — șoptii, lăsându-mă pe banca de piatră de lângă isvor, — aici sigur locuesc cei mai fericiți omeni . . . O, de m'ași pute numera și eu între fericiții locuitori ai acestui paradis pămîntean!

— Nu multă dobîndă ai avé cocône! — auzii la moment o voce din dărăt. Mă, întorsei repede, și un moș foarte bătrîn, cu mustetele și barba albe ca zăpada, vedui rădîmat pe un băț lung, noduros.

— Cine ești moșule? Îmi fu primul cuvînt, ce îl putui rosti după o pauză scurtă, dar plină de emoțiuni.

— Că cine sînt? nu te impôrte, — îmi răspuse moșneagul, — dar, ca să-ți esplic intreruperea mea . . . Îți descoper atăta, că am fost și eu ore când un tînăr de mari speranțe, plin cu iluzii în viitor; și eu vedeam toate prin ochelari aurii, . . . și azi? sînt plin de ură neîmpăcată față de omeni, — îi incunjur pe de parte, căci în toți vîd numai lupte pătimașe pentru un moment de deliciu, pentru comori fără de nici un preț și nutrirea trupului blăstemat. Nicăiri idealuri, nicăiri sublimități, — corupțiune, putreziune stăpănesc pămîntul.

Aici se opri pe un moment, pentru a-și șterge ochii inundați de lacrimi. Iar eu

par'că ași fi fost o columnă turnată din fer, nu putui să mă mișc, ba nici să resufiu, ci priveam cu un fel de grôză la povestitorul gârbovit . . . Iară-și începu apoi:

— Eram unicul băiat al părinților mei. Pricepi tu, cocône, ce însemnă a fi unicul copil al celor mai buni și mai bogați părinți? Îți poți deci închipui crescerea cu mare grije, ce mi-au dat-o părinții. Și dragostea nu și-au vîrsat-o asupra unui perfid: eram tot de-una primul între colegi . . . Absolvai clasele medii. Mi-am ales — deși contra voinței părinților mei — cariera preotească. Mă poți lăuda, că am fost fala, lumina ochilor profesorilor mei de teologie, — și apoi . . . mă ordina . . . Ce am zis? Întăiu mă căsătorii. Luați de soție chiar un ânger pămîntean, și am trăit împreună în cea mai perfectă căsătorie aproape douăzeci de ani . . . Chiar azi sînt 32 ani, de când îngropai pe cea mai fidelă femeie de pe pămînt . . . Ah, scumpa mea Catarina . . . ea mi-a fost unicul scut în nevoi, unica tovarășe fidelă într'atâte persecuțiuni . . . ea singură m'a priceput. — — — Am zis, că m'am ordinar? Da, și apoi am fost numit de preot, — sc ii unde? — etă aici! și arată cu mâna sa uscată la sătuțul din vale . . .

— O, ce prospecte de fericire, ce cupiditate divină m'a adus în mijlocul turmei mele! . . . și vai, cât de amărit, și cât de repentin mă desilusionai!

— Avui de cantor-docente — Dumnezeu să-i fie milostiv, și el s'a dus la cele eterne — o secătură de om, părea a fi plin-plinuț de legiunile duchurilor necurate. Amăritu-mi-au viața cu șicanări perpetue, — denunțatu-m'a de nesfirșite ori guvernului diecesan, — folositu-s'a de toate mijlocele, pentru ca se scap din acesta comună . . . și cauza? ca să-și aducă aînul său aici de popă . . . Și-a ajuns scopul. După mórtea soției mele — eu uită-te băiete, colo în stînga, veđi o colină plină de diferiți pomi, acolo își dorme scumpa mea somnul ei vecinic — zic, după mórtea soției mele îmi cerui altă comună, — dar nici aici nu fusei cu mult mai norocos. M'am dus în a treia . . . a patra, — am dat de și mai răi omeni; în fine am renunțat de la post, și m'am retras aici într'o peșteră, aproape de cadavrul soției mele. Trăiesc cum pot, dar de omeni mă feresc, căci toți sînt . . . oh, — ț-am mai spus-o, — mișei, — mișei! . . .

— Ai zis — continuă, după ce s'a recreat nițel — că ț-ar plăce să locuesci aici? Te înșeli frățiore, dacă cugeți, că aici sînt omenii mai fericiți de cât pe airea. — Etă aici doi frați tineri conduc destinul poporului: unul e preotul, altul e dascălul. Ce am zis? — frați? — și ei totuși . . . ah, ei sa mănăncă unul pe altul, în tocmai ca două fiare sălbatice. — Și cugeți — nepôte — că poporul să edifice la vederea acestor învrăjbiri? Da, căci urmăresc esemplul bun! Hahaha! . . .

— Dar sfirșesc! — și îmi întinse mâna, care eu o strinsesem adînc mișcat, — remas bun fiul meu! — Adă-ți aminte de mine! — Omenii îmi zic, că is nebun, fie lor după credința lor. — Una înse să nu scapi nici odată din vedere, că adecă: „concordia parvae res crescunt, discordia maximae dilabuntur.“ — Adio! me chiamă cadavrul meu scump! . . . și moșul dispăru în adn-cimea codrului. . .

Multă vreme șeđui nemișcat și meditând asupra celor auđite. Mi se părea tot atât

¹⁾ Veđi Petru Suciū, Discurs funeb ru pronunțat la 6 Aug. 1879 cu ocaziunea înmormintării profesorului Ștefan Micle. Iași, 1879 pag. 11.

^{*)} Specimen din o broșură a autorului, ce va apăre în curînd.

de mistice, pe cât de misterios era povestitorul. . . În fine me reculesei, și pogorî la vale, spre a face cunoscință cu inteligența comunei, din care cunoseam deja de doi membrii.

Părintele me primi afabil. Me conduse prin curtea sa vastă, — îmi arătă grădina plină de pomi, al căror rîde începîu a se cîce, — vizitarăm apoi ca de comun și grajdurile, unde la o parte rîncezeau doi zmei de călușei, iar într'un colț sedea culcată o bolovană de bivoliță, rumegând și clipind din când în când cu ochii săi mari cătră noi, ca și cum ar fi zis: nu este mai mare fericire de cât odihna cu rinza plină.

Ca cleric¹⁾ me impintena curiozitatea a cercetă și sfînta biserică.

— Lasă frate, îmi zise părintele, — o s'o veți după prinz, haid, că ne așteptă câte un pîhărel de „aqua viva.“

— Îți mulțumesc părinte — zisei — dar nu trăiesc cu d'acea.

— Cum? — se minună gazda meu — c'atunci d-ta nu vei fi bun de popă! (sic!).

— Pardon! — îi replicai — d'apoi d-ta într'acea socotesci chemarea preoțescă, ca să pîtă omul bea; și iară bea bine?

— Bah! zise roșit — a fost numai o glumă; — au fii frățioare așa pripit căci nu te veți putea însura.

— Însurate ca însurate, părinte, — reflectai măhnit — dar glume de aceste de-a beutului am vețut eū aplicându-se și de facto, și încă hei, până la. . .

— Pst — pst — me intrerupse vehement părintele — esci prea tiner încă, pentru ca să poți judeca serios!

— !? —

Ne-am pus la masă, unde povestii cele întîmplate la isvor.

— Da, îl cunosc — zise părintele. — Bietul moș, a fost când-va preot aici, — dar avea nesce ideii sclintite, — tot prin noi circula cu mîntea, — fantasa de o viață pură de-o Biserică cerescă, până la urmă nebuni sermanul.

— Cum? nebun? — esclamai, atins neplăcut de acesta judecată a părintelui — vorbea cu mine foarte la cale.

— Da, căci are intervaluri lucide, și atunci îl poți asculta; te asigur înse, că de ani de zile n'a dat față cu mine, până azi cu d-ta. . .

. . . Prînzul se termină; vizitarăm apoi și sfînta biserică. Rentornându-ne, îl rugai pe părintele să me conducă și la dl învețator, ca să-mi fac cunoscință deplină.

— Ce? să resti infuriat — sînt trei ani, de când n'am pîșit pragul cășii sale. — Îartă-me frate — continuă apoi cevași mai domol, — dar nu-ți pot împlini pofta din motive, cari aflu de consult a le retăcea.

— D'apoi, că dîr îți este frate — isbucni din mine spontan vorba.

— Ți-a povestit dîră cineva?

— Da, moșnegul de la isvor.

— Așa-i. Mî-e frate, dar . . . eh, lăsăm obiectul acesta, căci devin nervos și la cugetul lui. . .

Am tăcut; n'am forțat discursul. Ambii mergeam tăcuți lângă olaltă, cunfundați în cugetele proprii. Gîndurile îmi sburară la moșul misterios; — dacă nu va fi așa de nebun, pe cum se afirmă, — cugetam întru mine.

În minutul, când era să trecem dinaintea unui edificiu mai pompos, un bărbat — părea a fi domn — ieși pe ușiță, dar observându-ne se retrase în fugă.

— Cine a fost domnul ăla? întrebai de conșoțul meu.

— Da las, — ticălosul ăla de frate meu!

Ca fulgerul din senin m'au atins cuvintele din urmă, suindu-mi tot sângele în cap. Nu me mei putui stăpîni, și întorcîndu-mă cătră tovarășul meu îi adresai de tot iritat: pentru Dumnezeu, dară d-vostre ca frați ve pismuiți așa nebunesc, ce să așteptăm de la străini? Îți mulțumesc dl meu pentru ospitalitate, dar nici un moment nu mai pot sta pe teritoriul acesta, — îmi ard călcăile. Adio? . . . și o tulii în fugă mare în direcțiunea contrară, de unde veniam.

— Ah, remas bun religiune idilică, — Dumnezeu cu voi munți falnici, văi drăgălașe! Aerul vostru încă e înfițiat de stricăciunea omenescă. Adio, isvor admirat, la apele tale fecioresci curate încă s'a imbulzit corupțiunea . . . Dumnezeu cu voi! Remâneți cu pace. . . !

Me grăbiu cu pași repezi mai departe, „ewiger Iud.“ neaflînd nicăiri ceea ce căutam: iubire și conțelegere.

„Concordia res parvae crescunt, — discordia maximae dilabuntur.“ Ai dreptate. — moșule! Omenii te țin de nebun, și ești mai înțelept de cât ei! Să fii fericit! . . .

Bibliografie.

A apărut:

Biblioteca teatrală a „Poporului român“ Nr. 1. *Dragostea copilărească*, comedie într'un act de Carol Turat, localizată de Dr. Iosif Siegescu. Budapesta 1902. pag. 32 prețul 30 bani. E începutul unei serii de broșuri cari vor conține piese potrivite pentru popor. Începutul e bine succes Piesa e plăcută și distractivă.

În atențiunea d-lor învețatori. Aduc la cunoștința P. T. d-lor învețatori de la școlile populare române, că *Abecedar și Întăia carte pentru deprinderea în limba maghiară* de Fr. Koos consilier reg. și inspector de școle în pens. și de Vas. Goldis profes. gimn. în pens. și secretar consistorial în Arad este în ediție nouă sub tipar și este acum în ediția lui H. Zeidner în Brașov. Prețul legat cor. — 40 fi. Învețatorilor li-se da rabat de 10%.

Afară din cartea acesta au apărut în ediția lui H. Zeidner în Brașov felicitate cărți pentru școlile populare și medii române. Catalogul gratis.

„Luceafărul“ escelenta revistă a tinerimii noastre universitare, a înirat în anul al II-lea. Iată sumarul primului număr apărut de serbători: Quo vadis? de Al. Ciura; Demult, poezie de Octavin; Ales. Papiu Ilarian și decorațiunile de la 1850. de Dr. Ioan Rațiu; Și iarăși va să vie? poezie de Agog; Educația etică, de Neli Cornea n. Misici; La Crăciun de Simin; Figura a treia cu finale pin valsul Superiori de I. Mureșian; William Crookes, de G. Todica; Crysantema, poezie de I. C. Popescu-Polyelet; Despre seculul frumos, de Iustin Nestor; Folklor (Descănțele și lecuri) de Emil V. Degan; Bibliografie etc. Conține și 2 ilustrațiuni: Christos și Nașterea Domnului. Abonamentul e 10 corone pe an.

„Sămănătorul“, sub direcția unui comitet. Anul II. Nr. 1. cu următorul sumar: Pastel. St. O. Iosif. — Semne bune, Il. Chendi. — Dragoș și sfetnicii. M. Eminescu — Pe înălțimi. Ioan Birseanu. — Domnița (sonet). I. Darie. — Dina și Dina I. Gaborvanu. — Octombrie (poezie). I. B. — Dări de samă, A. L. — Cîntec, Z. Birsan. Pe stradă, N. Beldiceanu. — Informații literare și artistice, * * * — Epigramă, De la Petroșița. Răspunșuri. Red. Numărul 20 bani. Abonamentul 10 lei pe an.

Dr. Augustin Bunea: *Episcopi Petru Paul Aron și Dionisiu Novacovici, sau Istoria Românilor transilvăneni de la 1751 până la 1764*, cu 250 documente române, magiare, latine, franceze, italiene și germane, publicate în întregime, ori în extras. Prețul 4 corone 50 fileri, pentru România 5 lei. Blaș 1902. Tipografia seminarului arhiepiscopescan.

Toma de Kempis: *Imitațiunea lui Christos*, tradusă după originalul latin de P. N. Urmată de un adaus cu rugăciuni. Bacău 1902. pag. 362+87. prețul 1 leu.

Dr. Isidor Marcu: *Teologia pastorală*, vol. I. *Didactica pastorală*. Blaș 1902. Opul acesta, pregătit spre a fi manual pentru teologi, pîte fi întrebuintat cu deplin succes de toți păstorii sufletesci, a căror datorință de căpetenie e propunerea cu graiul viu a eternelor învețături creștine. Singuratiei paragrafi sînt foarte acomodăți pentru exerciții spirituale și meditațiuni. O mulțime de exemple potrivite scose din cei mai celebri scriitori, ilustrează regulile oratoriei. Opul de 415 pag. form. 8° mare e aprobat de Preaven. Ordinariat arhiepiscopesc și recomandat clerului spre a fi procurat pentru bibliotecile parohiale.

Biblioteca „Unirei“: *Nume de familie la românii din Ungaria*, de Alesiu Viciu, prof. Blaș 1902. pag. 29. prețul 12 fil. Studiul acesta interesant s'a reprodus din colonele foii noastre, unde a fost publicat mai întăiu, în el se face o clasificare a numelor românesce de familie, căntându-se originea lor. Se vinde în favorul fondului pentru „Masa studenților“.

P. Dulfu: *Euripide, Ifigenia în Aulida și Taurida*, traducere în versuri. Bucuresci 1903 prețul 3 Lei. Traducerea acestei drame grecesce, a apărut în românesce înainte cu 12 ani; ediția asta nouă e prelucrată și îngrijită mult de autor, atât în ce privesce limba, cât și versificația românescă. La sfîrșit autorul dă multe note esplanative.

Bănățanul: *Deprinderi păgubitoare*, sfaturi și învețături seria primă. Edițiune îngrijită din însărcinarea despărț. Lugoș al Asociațiunii și cu consimțîmintul autorului de Dr. Valeriu Branisce. Lugoș 1902. prețul 30 bani. Asta e a două broșură interesantă, pe care desp. Lugoș al Asociațiunii o publică pentru cultivarea poporului. Aceste prețioase sfaturi și învețături au apărut mai întăiu în foia „Drapelul și ele se ocupă cu vindecarea multor defecte ce există printre poporul din Banat. Pot fi înse cu succes cetite și de cătră țaranii nostri, căci și pe la noi sînt o mulțime, cari sufer de boțele pomenite aci.

Biblioteca „Unirei“: *Câte-va momente din începuturile bisericeii române* de C. Anner. Blaș 1902. prețul 20 bani. O recomandăm cu totă căldura tuturor celor ce vor să aivă cunoscințe despre trecutul bisericeii noastre.

¹⁾ Eram pe acele timpuri teolog. Ant.

Posta „Unirii“.

Delarupe. Am primit cu multumitã cãrțile trimise, așteptãm scrisoarea.

B. D. Nu putem publica celea trimise sub aceste inițiale, fie cã autorul ne e cunoscut, fie cã ideile acelea s'au dezvoltat adese în colónele foit. De alt cum vorbele nu mai ajutã, cel cu durere de inimã pentru cauzã, trebuie sã începã cu fapte.

I. P. R. Multumitã. Manuscrisul a sosit prea târziu pentru numarul de Crãciun, póte îl vom folosi cu altã ocazie.

I. O. în J. Acum nu se mai póte, fiind cã e prea frig și póte pe când s'a muia frigu, va fi prea târziu.

I. F. Primit 6 cor. pe semestrul al doilea nu mai trimite banii, ci mai bine, scrie-ne vești de acolo.

Am primit și achitãm abonamentul de la: Mineiã pe 1903. Timisóra pe 1903 sem. 1.

Coradã pe 1901. Bistra pe 1902. Alsó-Visó pe 1902 sem. 2. Órãa-superiórã pe 1898 sem. 2. Tãure pe 1902 sem. 2. Șarã (A.-Iulia) pe 1902. Supurul-de-sus pe 1902. Holló pe 1902 sem. 2. Bucium-gesa pe 1903. Sat-Slatina pe 1902. P. C. Mediaș pe 1902 sem. 2. Hașeg pe 1903. I. H. Gherla pe 1903 sem. 1.

G. H. Gaerla pe 1902 pãtrãriul 4. G. I. Orade pe 1903 sem. 1. Tetiș pe 1903 sem. 1. Mocira pe 1902. Chiraleș pe 1903 sem. 1. G. V. Eger pe 1903 sem. 1.

Imbuz pe 1903 pãtrãriul 1. Mondã pe 1903. G. B. Orãscã pe Nov. Dec. și Ian. 1903. Iebel pe 1903. A. B. Sibiu pe 1902. Set.-Lazar pe 1903. Valióra pe 1903. Bibliot. tract. A.-Iulia pe 1903. M.-Ludoș pe 1903 sem. 1. Sz.-Kóvesd pe 1897. Betfa pe 1901 și 1902. Tírșolț pe 1900. I. B. Zagreb pe Ian. a. c.

Dr. B. Teaca pe 1903. T. K. Orade pe 1903. I. I. Gherla pe 1903 sem. 1. X. Y. Z. Ult ma plãtire a fost în 5/6 1901 pe 1897 sem. 2 și 1898 sem. 1.

Plãtirea de acum (8/L. a. c.) este pe 1898 sem. 2. 1899 iutreg și 1900 sem. 1. Poșmuș pe 1899 sem. 2. 1900 și 1901 sem. 1. Dreptc nitantã serveace recepția postalã și recunóscerea prezentã. Zabranțiu pe 1903 sem. 1. P. P. Lugoș pe 1903. Vama (Așag) pe 1902 sem. 1. Rudabaia pe 1903 sem. 2. Bogata-rom. (Deeș) pe 1903 pãtrãriul 1. Surducul-mare pe timpul din 1 April 1900, pãrã în 1 April 1901. Baia-de-Criș pe 1903 sem. 1. G. M. M. Beiuș pe 1902 pãtr. ultim și 1903 pãtr. prim. Sititelec pe 1900. C. Șoimuș (Jibãu) pe Mai și Iunie 1897. Sãmbotelec pe 1903.

M. C. Abrud pe 1903. Lugoș pe 1901 și 1902. Uióra pe 1899, 1900 și 1901. Șiria pe 1902 sem. 2. și 1903 sem. 1. Și noi am dori se aparã de mai multe ori, dar abon. incurg fórt slab. Sint tracte întregi. din cari nu este un singur abonent; iar alții în timp de zece ani nu ni-au trimis nici un crucer. În felul acesta, ori cãtã jertfã și bunãvoitã ar fi din partea noastrã, tot nu o putem face fóitã de zi. Gherla-mare pe 1903 pãtr. 1. Valea-lungã pe 1901 și 1902. Numerul reclamat s'a spedit. Feneș (Beiuș) pe 1902 pãtrãrul 4. și 1903 pãtr. 1. Er-Kávás pe 1902. Dr. L. P. Abrud pe 1903. Cãmpeș pe 1903. Silãș pe 1900 sem. 1. Cas. Lugoș pe 1903 sem. 1. Cas. Cluș pe 1903 pãtrãrul 1. și 2. Binevoitã a ne achita și restanța din anul precedent 1895-1901. N. Ikod pe Sept. Nov. 1902. Dend. (pe 1902. Sind pe 1902. Cãtina pe 1903 sem. 1. Dr. Is. P. Lugoș pe 1903. Lupeni pe 1903. Genyete pe 1902. Szombatség pe 1902. G. P. Bãscel pe 1900 pãtrãrul 1. Binevoitã a ne trimite și restul, cãci avem ipse mari. Dr. Iac. M. Lugoș pe 1903. Cas. Abrud pe 1903 sem. 1. Capnic pe 1903 sem. 1. Ortelec pe 1903 sem. 1. Ghiriș (Arieș) pe 1902. Cãmput-l.-Neag pe 1903 sem. 1. Bernadea pe 1903. Nireș pe 1903. Marin. Fóia Vẽ merge regulat. Cãutați la postã.

Editor și redactor rãspunzãtor:

Aurel C. Domșa.

(1) 3-3

BĂIEȚI

din casã bunã, cãri sciũ scrie și ceti, se primesc ca invetãcei în brutãria lui

Ștefan Moga

Sibiũ, Bahngasse.

Inserate.

(54) 4-20

Numãl 2-75 cr.

Sã trimite cu ram-buraș ori anticipãndu-se prețul.

Un escelent ceas de busunar Remontoir, de nichel sistem „Patent Roskopf.“ Se vinde cu garanțã de 3 ani. — Se dã gratis și o frumósã catenã auritã și alte articole de reclam.

Celor ce nu le convine li se retrimite banii.

E. HOLZER

mare deposit de ceasuri și juvaere

Krakovia Stradom 18.

Liferantul oficialilor de stat.

Prețcuranturi se trimit la cerere gratis și franco.

Se cautã agenți.

MERSUL TRENURILOR pe liniile orientale ale cãii ferate de stat r. u. valabil din 1 Oct. 1902.

Table with multiple columns showing train routes and fares between stations like Budapesta-Predeal, Copșa-mică-Sibiu-Avrig-Făgăraș, Murș-Ludoș-Bistrița, Cucerdea-Oșorhei-Regh.-săsesc, Ghiriș-Turda, Alba-Iulia-Zlatna, and Blaș-Küküllőszög-Sóvárád.

Notã: Órele însemnate în stãnga stațiunilor sint a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drẽpta de jos în sus. — Numefii încuadrați cu linii mai negre însemnãzã órele de nópte.